

KÚNOS IGNÁC

MOSOLYGÓ NAPKELET

— HODZSA-STRÓFÁK, TÖRÖK TRÉFÁK —

SZÖLLŐSI ZSIGMOND KIADÁSA BUDAPEST

BEVEZETTE:
PALÁGYI LAJOS

MEGRAJZOLTA:
PÉRELYI MRE

Feleségem könyve

A mi hodzsánk

Köszöntöm a hodzsát. ezt a pompás török alakot, akit a török néphumor teremtett, változatosan, gazdagon fölruházott és akit most *Kúnos Ignác* közénk hozott, a magyar költészet világába. Jól tette, mindenképpen hivatott is volt erre.

Kúnos Ignác, aki mint fiatal poéta áll sorainkba, öreg és tisztelt tudósa a török nyelv, irodalom és néprajz tudományának. Egész életét ennek szentelte s erről szóló műveivel hírt, nevet, nagy becsületet szerzett magának. Nemcsak a mi tudósunk, hanem a török nemzeté is, mely a saját irodalmáról és művelődéséről sokat tanult a magyar tudóstól. S emellett *Kúnos Ignác* lényegesen hozzájárult a két rokon nemzet lelki kapcsolatának kifejlesztéséhez. A hodzsáról szóló tréfás históriákat is ő gyűjtötte egybe és részben ő ismertette meg a világgal. Most pedig versekbe szedve hozza nekünk a török néphumor válogatott gyűjteményét, hogy ezt a humort a magyar nép lelkébe ültesse.

A legjobbkor hozza. Sok szerencsétlenségünk, súlyos válságunk közepette ránk fér a tréfa. Ha sorsunkon nem örülhetünk, legalább jókat kacag-

hassunk. S mai írásműveink között is szép hivatást tölt be a hodzsa humora, mert nagyon elüt a költészetünkben ma uralkodó hangoktól és hangulatoktól. Derűt, vígságot, mókát vegyít a kétségektől, vívódásoktól át- és áthatott költészet stílusába.

S mialatt a Keletről hoz vidám alakot és vidám életet, mintha egyben-másban a mi régi népies költészetünk alakjait és lelkét is földézné. Nekünk is voltak tréfás figuráink s azokkal is estek meg bohó históriák. Az a régi falusi nótárius, meg Ludas Matyi, Bolond Istók is efféle jelenség. Ezeknek s hasonlóknak tréfás lelke jóformán eltűnt a mi új poézisunkból s csak örvendetes hatása lehet a hodzsának, újabb kedvet ébreszthet népünkben a humoros költészet iránt.

Nyelvben, ritmusban tősgyökeres magyarként jelenik meg a hodzsa. Jól tette *Kunos Ignác*, hogy mindvégig magyaros, népies versformában szólaltatta meg. Mikor idegen formák vagy formátlanságok egyre nagyobb tért hódítanak költészetünkben, üdvös példa a tiszta magyar vers. A török nyelv ritmusa különben is azonos a magyaréval; hát a hodzsa nem is érezheti magát a magyar ütemek formájában úgy, mintha idegen öltözetbe bújttatták volna. A magyar nép pedig közelebb jut a hodzsa humorához a Debrecenből való *Kunos Ignác* kitűnő magyaros nyelvének révén.

Beható tanulmány kellene ahhoz, hogy a hodzsza különleges humorát híven jellemezzem. De itt vannak mókái, maguk a legékesebben beszélnek. Csak annyit fűzök hozzájuk, hogy a humor, sőt a szatíra mindenféle árnyalata szólal meg bennük. Az együgyüség látszatával megjelenő irónia, az ártatlan képpel elmondott ravaszság, a naív formában kifejezett mélyebb bölcsesség, a jókedvbe takarogatott szomorúság és nyomorúság, a furfang és csalafintaság, pajzanság és dévajtság mindenféle neme talál itt hangot. Férfiak és asszonyok, szegények és gazdagok, mollák és padisák részesülnek a hodzsának jámbor képpel előadott csúfondáros megítélésében. Magának a hodzsának is kijut a gúnyból. S mindezen felül a török népelet és az iszlám világának sok színes képe is tárul elénk.

Azt hiszem, *Kúnos Ignác* sok okon felül azért is vállalkozott a török mókák megéneklésére, mert a hodzsza szellemének némely vonásával benső rokonságot tart. Az ő lelkében is van valami abból a derüből, a sors megpróbáltatásain mosolygó vagy fatalista módon megnyugvó s csendes humorral napirendre térő kedvből, amely alakját jellemzi.

Igaz szeretettel üdvözlöm a jó török hodzsát s magyar megéneklőjét, a kiváló öreget, azaz hogy ifjú poétát.

Budapest, 1930.

Palágyi Lajos.

Előhang.

Tenger időt töltöttem én
Dervisek és hodzsák földjén.
Ahol rózsát virít a gül,
Fülemülét zeng a bülbül;
Ahol bíbort hajt a gránát.
Zöld borítja ciprus ágát.
Túl tündérek álomföldjén,
Ezeregyéj bűvös völgyén,
Ahol dzsinnek rejtek árnya.
Dev-ördögök szellemszárnya
Terjeng magas minarékon,
Sárkányülte szakadékon,
Ahol a nap tengerből kél,
Nyarat fakaszt dermesztő tél:
S hajnalodó bíbor mennyből
Napkeleten meg-megcsendül,
Múezzin-szó hívó hangja:
Mohammed reszul-ullah.

Kelet álmát álmodtam én
Kis-Ázsia vadon földjén.
Bölcsőjénél bölcs hodzsának.
Sírhelyénél szent hamvának,
Vhol múltak emléken át,
Vlmodozzák szálló szavát
S ezer ajkak mosolyognak,
Amint mókás mondásai.
Csalafinta szólásai,
Múlt tükréből kiragyognak.
Hamis volt a zúza, mája.
Dilinósra állt a szája,

S akár szapult, akár papolt.
 Akár bíró, akár pap volt,
 Bohó arca bárgyút mímelt,
 Sírhatnékja tréfát színlelt.
 Hol eszes mód bolondozott.
 Hol esztelen okoskodott,
 S ami tréfa, mind átélte,
 Mókázás volt teljes élte;
 S napot szóró napos mennyből
 Félhold felől fel-felcsendiil,
 Míiezzin-szó hívó hangja:
 Mohammed reszul-nllah.

Költőnek én nem indultam.
 Nóták földjén nincsen utam,
 Siráz berkét sem óhajtom,
 Gázéit se szól száraz lantom;
 Ép hogy múltó évek múltán.
 Ifjúságom elvirultán,
 Meglestem a hodzsa szavát
 S versbe szedtem színe-javát.
 Naszreddin gül-kertjeiből,
 Bülbiil-szavú berkeiből.
 Csali szókat, tréfásakat,
 Se keveset, se túlsókat.
 Szedek össze öreg szívvel,
 Szövök össze rímet rímmel;
 S csillaghímes ezüst mennyből.
 Holdas estén halkán csendül,
 Müiezzin-szó haló hangja:
 Mohammed reszul-nllah.

A hodzsa

Nagy a híre neve,
Róla szól az ének.
Messze Kis-Ázsia
Legendás hősének.

Hírlik, hogy ha rászól
Hegyre, sudár fára,
Menten megindulnak
Hodzsa parancsára.

— Itt egy ciprus, hodzsa!
Mutasd szód hatalmát;
Tedd, hogy útnak indítsd
Gyökerét és lombját! —

Nekiszegzi szemét,
Keze föl az égnek,
S tele torok harsog:
— Jer, ó jer, mübárek.

Ám levél se libben,
Nem zizzen fa ága
S elindul a hodzsa.
Fája irányába.

—Ciprusod — kiáltják —
Még csak meg se mukkan;
—Mert meg vagyon írva.
Szól a hodzsa halkan:

—Büszke hegy ha nem megy
Prófétája elé.
Fogja a próféta
S ő megy a hegy felé.

I.
AZ IFJÚ HODZSA

Álmod látott

Éhes a kis hodzsa,
Elnyomta az álm,
Mézes helvát látott
Tetés tele tálon.

Fölébred álmából.
Elmondja a helvát;
— Megfejttem — szól Ali —,
Ha fizetsz tíz párát.

— Ha én tíz parának
Ura lettem volna.
Helvát nem álmodtam,
Hanem ettem volna.

Szadaka

Nászreddin fiától
Alamizsnát kérnek:
Allah nagy nevében
Lelkére beszélnek.

— Ezer jóban részed.
Isten irgalmából.
Adhatnál belőle.
Szíved jóvoltából.

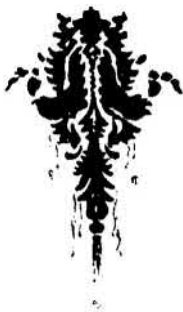
Feleli a gyerek:
— Ami jókat kapok.
Szadaka fejében
Mindent odaadok.

— Estétől reggelig.
Anyám veri apám.
Reggeltől estéig,
Engem páhol hodzsám.

Üvölt a kutyája

Nekitámad a mollának.
Falu ahány szája,
Hasadozó hajnal óta
— Aman, aman —
Mért üvölt kutyája?

Sanda szemmel kérdi tőlük:
— Hajnal ha majd hasad.
Házam őrző ebem helyett
— Aman, aman —
Talán én ugassak?

Kacsa-levest, habzsol

Kövér kacsák úsznak
Tócsa tiszta vizén,
Szofta falánk szeme
Rajta mind a tizén.

— Kacsa-pecsenyének
Ínyemen az íze —
Ám sorjába rebben
Szerte mind a tíze.

Fogja fél cipóját.
Tóba beaprózza,
Fából kanalával
Mohón falatozza.

Mit művelsz, te balga? —
Tapad rája sok szem:
Hodzsza kacsint egyet:
— Kacsa-levest eszem.

Odaliszk

Szeleburdi, szilaj legény,
Vén hodzsának szofta fia;
Bimbó nyílik gül-kertjében.
Hárem-háznak odaliszkja.

Félhold fénye, tavasz estje,
Lágy fuvalmak lengedeznek.
Hárem-hajlék homályában,
Huri lánykák epedeznek.

Sötétedik s bevetődik
Vén hodzsának szofta fia,
Ahol álmát szövögeti,
Hárem-háznak odaliszkja.

Rémest riad lány fektében,
Keble piheg, foga vacog:
Ám a szofta csitítgatja:
— Csitt, csitt, én az apám vagyok.

Hová viszik szegényt?

Sétaúton kis fiával.
Kint a faluvégen.
Sírhelyére egy halottat
Kísérnek ki éppen.

Hodzsa apó, mit dugtak el
Abba a ládába?
Szegény embert költöztetnek
El egy másik házba.

Hová hozzák? kérdi újfent:
Feleli rá apja:
Ahol pénznek, miegymásnak.
Se híre. se hamva.

Ételeknek semmi nyoma.
Kávénak nincs íze,
Nem parázslík pitvarában
Vlangál égő tüze.

Felragyog a gyerek arca:
Tudom, hová hozzák:
Ugyan kihez költöztetnék.
Hogyha nem mihozzánk?

Szófia lakomája

Koplalगतott szegény szofta.
Addig addig, míg megszokta:
Hej pedig a birka-félét,
Be szerette kövérkéjét.

Hát még helvát, pisztác-z-magot,
Szármás húsban faggyú-szagot,
Bárány sültjét, jó zsírosat.
Rántott halat, olajosat.

— Ha csak ízét, sós illatját,
Habzsolhatnám friss zamatját;
Így sóhajt fel s máris lest áll
Fogadósék ajtajánál.

S ahogy vígan lakomázik,
S olvasatlan jut el százig,
Szitok szókkal formed rája
Fogadósék bős-z agája.

— Ételeim illatárját.
Csak úgy szívhatt szaga párját,
Hogyha pénz-z előveszed
S két darabját elem teszed.

Kikaparja mély zsebéből.
Kikotorja kendőjéből,
Csörrent egyet két kis pénzzel
S így szólal meg ravasz ésszel:

— Ételed friss illatjáért.
Beszippantott zamatjáért,
Hallhadd pénzem mily puhán peng.
Csengő parám mily lágyan cseng.

Szofta lakomája

Gukkuru-guk

Sötét az éj s mintha dzsinnek
 Szálltak volna rája,
 Félfektéből nagyot ugrik.
 Rohan az uccára.

Kakasképen berzenkedik,
 Nyújtogatja nyakát:
 — Gukkuru-guk, gukkuru-guk —
 Bille geti magát.

Félálmából falu népe,
 Fut ki mind egy szálig:
 — Kakas módra mért rikkantasz
 Torkod szakadtáig?

— Sok a munkám, kakasszóra
 Hogyha megkezdhetném.
 Gukkuru-guk, késő estig
 El is végezhetném.

Ramazán hónapján

Nyakában a világ.
Hátán házacskája,
Nászreddin, a szofta,
Falvak útját járja;
Ramazán hónapja
Jövendőli jöttét,
Éjjelek vigalmát,
Nappalok bús böjtjét.

Koldul a sok kádi,
Papolnak a hodzsák,
Dagadóra telik
Nem egy üres papzsák:
Kigyullad a mécses,
Mecset magas ormán.
Zeng a müezzin-szó
Dzsámi csúcsos tornyán.

Tüzel napmelegtől,
Homokja az útnak.
Izzó szemecskéi
Széllel verset-futnak;
Meg-megáll a szofta,
Törli verejtékét,
Állja imádsággal
Gyomra ehetnékjét.

Ám Alláh-ü-ekber
 És egy helység képe,
 Tükröződik szoftánk
 Bágyatag szemébe;
 Megpihen a falu
 Kertes dzsámijánál,
 Szelám-szó az ajkán.
 Imám ajtajánál.

És a fukar imám,
 Kurta ímmel-ámmal
 Kérdezi a szoftát.
 Kelletlen félszájjal:
 Szomjas vagy-é inkább,
 Avagy talán álmos?
 Ital víz-é inkább.
 Avagy puha vánkos?

— Faluvégi forrás,
 Szomjam enyhítette,
 Elcsigázott testem.
 Pázsit pihentette. —
 S nyakában a világ.
 Hátán házacskája,
 Ramazán havának
 Járja últját, járja.

Házat, épít

Házat épít az új hodzsa.
Felsorolja fűnek-fának.
Apró része, nagy egésze
Milyen legyen konakjának.

— Új hajlékom fapadlója
Fejem fölött fent lebegjen.
Gerendának ahány szála,
Lábam alatt lent recsegjen.

Amul szaván ácsmestere,
Dilinós lett, azt gondolja.
Ám ahodzsa csalafinta
Akaratát így okolja:

— Rövidesen friss virágszál
Pompázhat új otthonomban.
Megbonthatja házam rendjét.
Fölforgathat mindent nyomban.

— -Ami eddig odefent volt,
Egy-kettőre földre dülhet.
Ami máskor odalent volt,
Egyszeribe felkerülhet.

— Jóelőre teszek róla,
Sok zavarnak vetek véget,
Hátha fele fáradságot,
Költséget is megkímélek.

Nyaratszaka

— Három téli nappal ér fel,
Nyarunk fele napja; —
Bizonygatja mecsetjében.
Falu ifjú papja.

Igazhívők elámulnak.

Kérdezik a papot:

— Téli három mért nem ér meg,
Egy fél nyári napot?

— Kaftánom ha télen mossák.
Három napig várom,
Nyarat-szaka alig fél nap
S hordom a kaftánom.

Dzsámi udvarából

Dzsámi udvarából
Fel a mináréra,
Lépeget a móllá
Iszlám-rórátéra.

Neki szabadítja
Szélesedő száját.
Rikkantani kezdi
Müezzin imáját.

— Hatalmas a hangom
Tör ki örvendezve.
S le a mináréről.
Fennen lelkendezve.

— Hová? — kérdik tőle
Elámuló képpel;
— Hadd hallom a hangom
Milyen messze ér el.

Vakot visz a szofta

Zúgó patak partja mellett
 Vakok tétováznak,
 Tova sodró habokon át,
 Túlfelölre vágynak.

Szól a szofta: — Átviszlek én,
 Valahányan vagytok.
 Egyesével egy-egy gurust
 Jószívvel ha adtok.

És sorjába úsztat velük
 Át a túlsó partra,
 Ár sodrával, zajgásával
 Kél bírokra, harcra.

Utolsónak amint viszi
 A tizedik vakot,
 Megragadják s a hátáról
 Lerántják a habok.

Jajveszékel a kilenc vak.
 Sírnak, keseregnek,
 Búslakodó bánatukban
 A legénynek esnek.

Szól a szofta: — Ó, ti balgák.
 Miért óbégattok?
 Legfeljebb, ha egy gurussal
 Kevesebbet adtok.

Vakot visz a szófta

Bajazid a szultán

Pihen hamámjában
 Bajazid, a szultán.
 Hívatja a mollát,
 Kedve teltén-múltán.

— Ha én nem a Nagyúr.
 Csak egy dervis lennék.
 Csengő gurusokban
 Hány piászttert érnék?

— Ötvenet megérnél
 Szól a móllá szava,
 S jól szemügyre veszi.
 Ami a legjava.

— Ejnye — szól a szultán
 Rá egy görbét sandít;
 — Hisz a ruha rajtam
 Az is megér annyit.

Feleli a móllá
 Lelke könnyebbülten:
 — Mindenestül én is
 Annyira becsültem.

Datolyának magva

Vásárol a gyerek
Datolyát egy okkát,
Mohón majszolgatja,
Sorra nyeli magját.

Látja édesapja,
Néz reája nagyot:
— Mért nyeled le gyerek.
Azt a tenger magot?

— Csársi datolyáját
Maggal együtt vettem;
Az én pénzem bánja,
Nem ingyenbe ettem.

Fösvény lélek

Éh-sanyarta szofta.
 Búsan ballag haza;
 Bej az estebédjét
 Vígan falatozza.

— Szelám — szól feléje —
 Fösvény, fukar lélek.
 — Sose voltam fukar.
 Mióta csak élek.

— Allah — nyögi szoftánk —,
 Szálljon rám a szégyen;
 Nem ő hazudott volt.
 Én hazudtam légyen.

Mind az öt ujjával

Tele tálak, előtt
Falu kis falánkja.
Nyakra-főre majszol.
Meg nem áll a szája.

Piláfra joghurtot.
Szármára serbetet.
Félkezén öt ujjá.
Mindegyikkel evett.

— Szofta, mért oly fürgén
Valahány ujjaddal?
— Nem áldott meg Allah.
Még egy hatodikkal.

Jádesz-játék

— Találjad ki jádeszemet,
Mit dugtam el fél markomba? —
Suttog jádeszt Nigjár anyó
S tojást dug el nagy suttyomba.

— Jádesz ... Mit adsz, ha megtudom?
— Ha megtudod, tűzre tesszük.
Estebédre rántottának,
Egy-kettőre mind megesszük.

— Jádesz... mondd meg színét, ízét
— Sárga belül, kívül fehér,
Árulja el Nigjár anyó,
— Ezer mással bízvást felér.

— Jádesz... — ujjong a kis mollá,
S legott kész a felelete:
— Kivágtak egy fehér répát
S nem egy sárgát dugtak bele?

Mézből mérget

Mesterinas gazdájának
 Hoznak mézet, lepényt,
 Rávásik a gyerek foga.
 Rámereszti szemét.

Sietős a mester útja,
 Falu legvégére,
 Előveszi kis inasát,
 Köti a lelkére:

— Maró méreg a szilkében,
 Messziről se nézzed; —
 Alig kint a mester lába,
 Már is majszol mézet.

Mind rákeni lepényére
 S addig nyalja-falja,
 Amíg elő nem tarkállik
 Edényének alja.

Jön a mester és a szilkét
 Kapja két kezébe;
 — Hol a mézem? — s fúrja szemét
 Inasa szemébe.

Sanda szemmel áll előtte,
Hebeg a legényke:
— Éhes egy eb ugrott elő,
Oda méz s lepényke.

— Nagy féltében, rémültömben
Meg akartam halni,
Elővettem maró mérged.
Kezdtem egyre nyalni.

— Várton várom, lestve lesem
Bűnöm megbűnhődöttét.
Halál két bőszen démonának
Kaján közeledtét.

Müszülmánék padisája

Müszülmánék padisája
 Községeit rendre járja,
 S amint rója útja porát,
 Észreveszi a kis mollát:

— Medreszébe készülődöl?
 — Oda — s arca elsötétül;
 — Itt egy arany friss fügére —
 S rácsúsztatja tenyerére.

— Megtudja ám édesapám —
 Szól a mollá nagy szaporán,
 — Kivallatja, megorrolja,
 Hátha plundrám kiporolja?

— Aranyodat, hogyha kérdi.
 Padisát mondj, tán megérti.
 Dehogy érti meg a szülém!
 — Miért? — kérdi a sah büszkén.

— Mert ha való padisa vagy,
 Restelnéd az egy aranyat;
 Kincses zsebed elővennéd,
 Tarsolyomat teletömnéd. —

Színültig telt táskájával.
 Bölcs padisa szelámjával
 Kerül haza a kis mollá,
 Mollából meg majdan hodzsa.

Kilenc ezüst para

Álomvilágának
Déliábos képe,
Vetít színt a szofta
Álmatag szemébe.

Kilenc ezüst párát
Nyújtanak át neki;
— Tízre — szól a szofta —
Kerekítenéd ki.

Elmosódik álma.
Valójára ébredt,
Nézi kilenc pénzét,
Ám hiába nézett.

Hányja gyorsan szemét,
Két kezét kinyújtja:
— Adj hát kilenc parát,
Hogyha tíz nem futja.

Ájse asszony

Gyerek-ember még a fia,
 Apja meghitt háremébe,
 Anyja, Ájse közelébe.
 Szabad néha bejárnia.

Tanyázgat a hárem-népség,
 Szomszédolidnak kadin-dálnak.
 Odaliszkok, rab-leánykák
 S tereferél a vendégség.

— Hány éves vagy Ájse szépem?
 Szimatolgat Fatma néne;
 Ájse ránéz gyermekére:
 — Tizenkilenc múltam éppen.

— Ha várnál rám vagy öt évet
 Hunyorog rá az anyjára,
 Mosolygósan mókájára,
 — Ép egyidős leírnék véled.

Pasa rétje

Besurrant a szofta
 Pasa füvesébe
 S nem egy veres cékla,
 Ugorka meg répa,
 Került két zsebébe.

Bekcsi tarkón csípi:
 — Hát te, éhenkórász.
 Pasa füvesében,
 Gazdám szőlejében,
 Mi dologban kószálsz?

— Minapi nagy szélvész.
 Fergeteges orkán,
 Kergetett idáig,
 Kerted kapujáig
 Magával sodorván.

— Hát a veres cékla.
 Ugorka meg répa?
 — Bebuktam a gyomba,
 S amit megragadtam,
 Szakadt azon nyomba.

— Két zsebedbe hogyan
 Került be két kézzel? —
 Szól a szofta: — Éppen
 Ezen töröm fejem
 S nem érem fel ésszel.

II.

A FÉRFI HODZSA

Allah kerim

Kesereg a hodzsa.

Töri, marja kezét,

Eltűnt számárkája

Megzavarta eszét.

Tűvé tétet érte

Erdőt, mezőséget,

S egyre imádkozik

Istenes igéket:

— Alah kerim,

Hála neked Allah!

Meglesik imáját,

Szándékát nem értik.

Valahányan hallják,

Kíváncsian kérdik:

— Hogy ha meg nem lelted

Elveszett szamarad.

Miért hajtogatod

Hálálkodó szavad?

— Allah kerim,

Hála neked Allah!

— Azért alázatos.

Hívő háládatom,

Mert alattam nem volt

Elveszett állatom;

Hisz ha nyerges hátán

Ott kuporgok én is,

Szamarammal együtt

Nem eltűnök én is?

— Allah kerim,

Hála neked Allah!

Bájrám-birka

— Nézd csak, nézzed, ó bölcs hodzsa.
Hogy fut az a bájrám-birka,
Valláhi, billáhi
Szomszédék házába.
Másék udvarába.

Hodzsa bölcsen felel rája:

— Mi közöm hozzája?

— Nézd csak, nézzed, ó bölcs hodzsa,
Hogy fut az a bájrám-birka,
Valláhi, billáhi
Tulajdon házadba.
Tennen udvarodba.

Még bölcsebben felel rája:

— Mi közöd hozzája?

Ajándék nyúl

Beállít egy aga
 Nászreddin kertjébe.
 Ajándékul nyulat
 Tálaltat elébe.
 Finom nyúllevesre
 Vendégül marasztja.
 Tetés-tele tányér,
 Torkig jóllakatja.

Másnap újra eljön.
 Megint csak vendégül;
 Most is tele tállal.
 Nyúlleves ebédül.
 Alig egy hét s hárman
 Állnak kapujában,
 — Szelámin-alejküm —
 Vendég van a házban.
 — Jó agák, kik vagytok?
 Mit vizstek, mit hoztok?
 — Szomszédjai volnánk
 Annak, aki nemrég
 Nyulacskáját hozta
 S megragadt, mint vendég.
 Nyúllevesre őket
 Megint ott marasztja.
 Levesével hármát
 Torkig jóllakatja.

Alig egy hét, ismét
Alinak kapujánál,
Másik három vendég
Vár az asztalánál.
— Jó agák, kik vagytok?
Mit visztek, mit hoztok?
— Szomszédjai volnánk
Annak a háromnak.
Aki szomszédjai
Minapi agánk,
Aki kertecskédben
Felkeresett téged,
Ajándékul nyulat
Tálaltatott néked.

Melegített lével
Vendégeli őket.
Soha életükben
Ily ízetlen étket.
— Hodzsa — kérdik tőle
Mit tálaltál nekünk?
Nyúllevest, mifélet
Nyelettél le velünk?
— Agátok nyulának
Legelső levesét,
Annak a levesnek
Másodízben levét,
Harmadszorra megint
Félig megfőzettem,
S harmad-vendégekkel
Végig lenyelettem.

Álmát hajkurássza

Álmát hajkurássza

Futkároz a hodzsa,
— Of aman, of —
Éjnek idejében:
Falu őre, békési.
Ott botorkál éppen.

— Mit keresel hodzsa.
— Of aman, of —,
Miért szembe széllel?
— Álmom hajkurászom.
Elkerült az éjjel.

Haragszik a hodzsa

Botorkál a hodzsa.
 Dülőkön a dolga,
 Idő teltén, múltán
 Korogni kezd gyomra.
 Pagonyokon jár-kél,
 Szeme el-elréved.
 Paraszti egy tanya
 Udvarába téved.
 S majszolgot az aga
 Perzsa-mód piláfot.
 Gyümölcs-italt rája.
 Illatos hosáfot.
 Éhes hodzsa előtt
 Ott az üres tálja.
 Cukros feketére
 Szívesen se látja.
 Foghegyről a jámbort
 Csak éppen megkérdi:
 Mondja, ha akarja.
 Melyik falubéli?

Válaszát se várván,
 Kérdezi a hodzsát:
 Láttá-e háremét,
 Hallotta-e hangját?
 — Szemei ragyognak,
 Duzzad a két keble,
 Reggeltől estéig
 Egyre pereg nyelve.
 — Hát véremnek vére,
 Lelkem fiacskája?

— Hamis a nézése,
 Minden porcikája.
 — Hát a púpos tevé
 Rójjá-e az útját?
 — Könnyedén vonszolja
 Meredő pár púpját.
 — Tarkaszőrű kutyáin
 Nem mart-é véresre?
 — Vigyáz a házadra.
 Lesel minden neszre.
 — Rácsos házam mellett
 Haladt-é el utad?
 — Konoknak is hívhadd.
 Kioszknak is tudhadd. —
 S majszolgat az aga
 Perzsa-mód piláfot.
 Gyümölcs-italt rája.
 Illatos hosáfot.

Egyet ránt a hodzea .
 Porlepte kaftánján,
 Haragosat lódit
 Fakószín turbánján.
 Mintha igyekezne
 Vissza falujába,
 Embertelen aga
 Háza irányába.
 — Sietős az utam —
 Szól az éhes hodzsa,
 — Útrakelek máris,
 Kenyeres falumba.
 Mióta hú kutyád
 Kiadta páráját,

Nem tudni tolvajok
Se ezerét, se számát.
— Tarkaszőrű kutyáin?
— Tevéd húsát ette,
Annak mérgét vette.
— Dupla púpú tevéem?
— Feleséged sírján
Megbotlott a lába,
Egyszeribe eltört
Nyaka-csigolyája.
— Hitvesem, háremem?
— Halálba kergette
Kisfia elveszte.
— Lelkem fiacskája?
— Rácsos konakodba
Tüzes ménkő csapott.
Szegény fiacskádba
Bizony belékapott.

Felhördül az aga,
Otthagyja tányérját,
Felejtí kávéját,
Rohanvást fut haza;
Hodzsa pedig majszol
Perzsa-mód piláfot,
Gyümölcs-italt rája.
Illatos hosáfot.

Nagymosáskor

Hodzsáéknál valahányszor
 Mosni kezdtek,
 Fent az égen viharfelhők
 Kerekedtek.

Elsötétült, szelek szárnya
 Búsan búgott,
 Ablakokon, ajtókon át
 Zajgott, zúgott.

Nagymosás volt, szegény hodzsát
 Átszalasztják,
 Hozzon szappant a szatócstól.
 Másfél okkát.

— Sajtot kérek — szól lármásan
 Ám szappant vesz;
 — Tévedsz hodzsa, szappanból sajt
 Sohasem lesz.

— Nem merek én — szól nagy halkán
 Szappant kérni:
 Hátha megint eső talál
 Utólélni.

Nyargalász a hodzsa

Nyargalász a hodzsa,
Üget szamárkáján,
Köszön jobbra-balra,
Szelám-szó a száján.

Megbotlott a füles,
Hökölt, ijedezett;
Aj, szegény Nászreddin
Földig bukfencezett.

— Elhasalt a hodzsa,
Sáros a salvárja! —
Kiált a sok gyerek.
Harsog a lármája.

Rájuk szól a jámbor:
— Kár úgy kiabálni.
Szamaramról éppen
Le akartam szállni.

Felordít a szamár

— Kölcsön kérném szamaradat,
Egy-két nap ha elmaradhat; —
Szól a szomszéd kérő hangja
A hodzsához.

— Nincs most itthon kis szamaram.
Cipekedő munkában van; —
Szól a hodzsa rideg hangja
A szomszédhoz.

Bojtorjános bokrok között
Csetlett-botlott,
S egyezerre csak torka teltig
Ordítózott.

— Hallod, hodzsa, szamaradat?
Máskép vallja igazadat; —
Szól a szomszéd gúnyos hangja
A hodzsához.

— Több hitelt adsz egy szamárnak,
Mint hodzsátok bölcs szavának? —
Szól a hodzsa feddő hangja
A szomszédhoz.

Gondolata támad

Búzát cipel a malomba.
Gondolata támad;
— Búzám Allah jóvoltából
Színarannyá válhat.

Addig-addig hajtogatta.
Végül el is hitte,
Zsák búzáját, színaranyát
Megint visszavitte.

Mohó kézzel markol belé
S látván búza voltát:
— Ó nagy Allah, mért csaltad meg
A te szegény szolgád?

Ciprus lombja alá

Viszik az elhunytat
Ki a sír ölébe,
Ciprus lombja alá.
Rózsafa tövébe.

Koporsója körül
Könnyet ontó szemek,
Ciprus-erdő felé
Tétovázva mennek.

Kérdezik a hodzsát
Óvatos néhányan:
— Koporsó előtt-é.
Avagy a nyomában?

— Korhadt koporsóban
Benne ha nem vagytok,
Előtte mehettek,
Hátul haladhattok.

Brussza bazárjában

Brussza bazárjában
Tarkóját vakarja.
Régi rongya helyett
Új ruhát akarna.

Megakad a szeme
Színselyem salváron,
Menten megalkudja
Arravaló áron.

S amint méla arccal
Nyúl belé zsebébe.
Mi ötlik a hodzsa
Csavaros eszébe?

Mégis inkább kaftánt,
Selyem salvár helyett
S kér a ruhásboltban
Kaftánt túli-selymet.

Kiválaszt egy tarkát.
Panyókára csapja,
S amint inai vele,
Boltos hoppon kapja.

— Kaftánodért, hodzsa
Fél parát sem adtál.

— Kaftánod fejébe
Nem egy salvárt kaptál?

— Hisz a selyem-salvárt
Se fizetted még meg.

— Hát a salvárodát
Mikor vettem én meg?

Gyanú-perrel él a hodzsa

Hirtelenbe tesz szert pénzre,
Lohol óvatatlan,
Kunyhójába, fal odvába
Rejti olvasatlan

Gyanú-perrel él a hodzsa.
Szedi össze eszét,
Odapislog rejtekére,
Nem veszik-e nesztét?

Kétség marja, fejuvakarva:
— Rejtekét ha tudom,
Megeshetik és egy szép nap.
Hátha én ellopom?

Imáméknál

Tanyázhatnak tócsa partján.
 Mulatoznak Nászreddinek,
 Csali bölcsnek,
 Szófiázó móka-szaván.

Muezzin szól, imádkoznak.
 Iszlám módra, czán szóra
 Rendre-sorra,
 Tó vizében mosakodnak.

Öreg imám talpraugrott,
 Fohászkodik tócsa partján,
 S kezét mosván,
 Megcsúszott s a vízbe bukott.

Imám feje fel-felbukkan.
 — Add a kezed — kiáltoznak
 Imámjuknak;
 A fuldokló meg se mukkan.

— Egész más a módja annak —
 Magyarázzák bölcs hodzsáék,
 — Mert a papok
 Mindig kapnak, sose adnak.

— Kapd a kezem — kiált egyet;
 Kap az imám a kéz után.
 Karját nyújtván,
 És a mélyből kikecmergett.

Odalett a serbet

Színig tele szájú szilkét
Bíznak a hodzsára,
Míg Muhiddin érte nem jön.
Jól vigyázzon rája.

Előveszi, kibogozza,
Mintha serbet lenne,
S addig-addig ízlelgette,
Míg csak csurgott benne.

Beállít Muhiddin másnap,
Edénykáját kéri.
Kézbe kapja, lóbálgatja.
Gyanús szemmel nézi.

— Hodzsa apó, mit műveltél
Édes italommal?

— Ne kérdezd, hisz nem érnéd be
Való válaszzal.

Dilinós a hodzsa

Lisztnek való búzát
Tele zsákkal visznek;
Malomban a hodzsa,
Zsákjába suttyomba
Ereszt loppal lisztet.

Rajtaüt a molnár,
Hodzsát tarkón kapja,
Amint a máséból,
Szomszédja zsákjából
Lisztjét éppen lopja.

— Dilinóssá lettem —
Mondja holt ijedten;
Molnár két szemétől.
Karja erejétől,
Halálosra retten.

— Dilinós ha lettél.
Agyafúrtan kába,
Mért a saját liszted
Loppal nem eresztet.
Mások iszákjába?

Két kezét kinyújtja,
Félszemét behúnyja,
Sunyit hozzá nagyot:
— Annyira dilinós
Tán csak mégse vagyok.

Dilinós a hodzsa

Jedikule káposztája

Sztambul falát járta.
 Jedikulét látta
 Falubeli mollá;
 Amint hazakerült,
 Fennen újságolja,
 Világ had bámulja
 Ezer okkás fejét
 Kerek káposztának,
 Éppen elegendőt,
 Ezer éhes szájnak.

— Én meg — szól a hodzsa
 Csodaüstöt láttam.
 Vasverő legények,
 Szinte néhány százan.
 Nem egy esztendőn át
 Egyre kovácsolták,
 S ritka rendbe sortták.
 Amint körülállták,
 Egymás szavát, hangját,
 Alig hogy hallották.

— Minek az a nagy üst?
 Kérdezi a mollá;
 — Semminek se másnak —
 Mosolyog a hodzsa,
 — Kerek káposztának
 Ezer okkás fejét
 Abba a nagy üstbe
 Belé helyezhessék,
 S föleresztett lében
 Puhára főzhessék.

Üszküdári szofta

Üszküdári szofta
 Járja Allah útját,
 Negyven kérdésének
 Nyomozza a nyitját.

Messze földre kerül.
 Egész Aksehirig,
 Híres-neves hodzsa
 Szülő-helységéig.

— Ki a községetek
 Oktalan okosa?
 — Senki messze földön,
 Csakis a bölcs hodzsa.

— Ki a falutoknak
 Legbölcsebb bolondja?
 — Ki lehetne más, mint
 Nászreddin, a hodzsa?

Karaván-szerájnak
 Pihenőjén száll meg,
 Hajnal-hasadtával
 Hodzsa előtt áll meg.

— Negyven kérdésnek
Tudsz-e ura lenni?
Bírsz-e negyvenére
Egyel megfelelni?

Félváll felel rája:
— Kérdéseid kezd el! —
És a szófia sorra
Hadargatni kezd el.

— Na, te fala bölcse.
Halljam feleleted!
— Sok semmire semmit —
Szól negyvenre egyel.

Szavát állja

— Hány éves vagy, hodzsa? — kérdi
Alaeddin szultán.

— Éppen ötvenéves leszek,
Ramazán elmúltán.

Tíz év telt el, megint kérdi

A nagy Alaeddin:

— Hány évesnek vallód magad,
Nászreddin efen dim?

— Éppen ötvenéves lettem

Ramazán elmúltán; —

Megütközik szó-beszédén

Alaeddin szultán.

— Ma tíz éve — jut eszébe —

Ugyanennyit mondtál;

Vagy nem igaz mai szavad,

Vagy akkor hazudtál.

Allah is egy, szavam is egy —

Szól a hodzsa legott,

— Állom hitem, férfiszavam —

S menten eloldalgott.

Hozomból él

Csonttá száradt számárkája,
Szinte lötyög szegénykének
Szőrcsuhája.

— Fukar hodzsánk miért nem ád,
Éhenhaló szamarának
Zabot, szecskát?

Szól a kodzsa: — Kétszer egy nap
Jár ki neki, tarisznyája
Teli abrak.

— Miért fityeg minden rajta,
Hogyha csőstül tarisznyában
Bő abrakja?

— Mert hat hete nincsen szecskám,
Azóta meg hozomból él
Szamaracsám.

Medreszéből

Medreszéből indul útnak.
Szamarán a hodzsza,
Gyalogszerrel megy utána
Ahány móllá, szofta.

Háttal ül a csali mester
Szamara fejének,
Körülötte mollák, szólták
koppal összenéznek.

— Hodzs-efendi, viaszául ültél
Szamarad hátára;
Mért nem balról pattantál rá
Jobbik oldalára?

Mert előttem ha lépkedtek.
Hátat ti fordítottok;
Utánam ha igyekeztek.
Hátat én fordítok.

Így pediglen szemtől szembe
Kerülünk egymással,
És nem állunk se ti nekem,
Se én nektek háttal.

Porrá égett

Tenger bolha csípi, szúrja
Szegény hodzsát,
Megzavarják éjszakai
Nyugodalmát.

Fészkelődik, el napestig
Gondolkodik,
Kapja magát, másik házba
Hurcolkodik.

Alig múlik el egy-két nap.
Híre terjedt,
Hodzsa apó bolhás háza
Hamuvá lett.

Szól a hodzsa: — Hajlékomba
Visszatérek,
Mert masallah, a sok bolha
Porrá égett.

Szultán ajándéka

Elúszott a hodzsa
 Utolsó parája,
 Zsibogóra került
 Kormos kazánkája.
 Bajazid, a szultán
 Ott ácsorgott épen.
 Kérdezi a bodzsát
 Széles, jó kedvében:

— Mit akarnál inkább:
 Csengő aranyat-é,
 Avagy fürgén járó
 Jámbor szamarat-é?
 Ötven göndör bárányt,
 Veteményes kertet,
 Bele való maggal
 Be is ültetheted?

Feleszmél a hodzsa,
 Vidul tekintete,
 Körmönfont szavával
 Kél a felelete:
 — Adjad, ó szultánom.
 Csengő aranyamat.
 Vígan had ülöm meg
 Fürge szamaramat;

Göndör báránykáim
Egybe terelgetem,
Veteményes kertem
Tele ültetgetem;
Szívből imádkozván
Örök életedért,
Húri mosolygású
Égi édenedért.

Nyelve nagyot botlott

Törvény elé került.
Hamis szóra hajlott.
Árpa-búza per volt,
Ő meg árpát vallott.

— Nagyot botlott nyelved.
Megint eljárt a szád;
Búzát kellett volna,
Nem pediglen árpát.

— Ha mindenkép hamis.
Tanú-vallomásom,
Akár búzán botlok.
Akár bármi másón.

Pityókos a hodzsa

Pityókos a csak hodzsa,
Alig áll meg talpán,
Nekidől egy kerítésnek,
Báméskodik bambán.

Ripakodik rá a bekcsi:
— Mért nem lódulsz haza? —
Keresztbe a hodzsa szeme,
Akadozik szava.

— Nézd, hogy forog ez a falu,
Házam úzi, hajtja;
Mégvárom, míg belém botlik
S befordulok rajta.

Péntek napján

Ricsajoznak, ordít Oszmán:

— Hodzsa uram!

Szörén-szálán odaveszett

A szamaram.

— Mecsetembe jertek, hívek!

Szól Nászreddin,

S jóelőre nevetgélnek

Hodzs-efendin.

Lépked móddal, méltósággal

Szószékébe,

így kezd bele csalafinta

Beszédébe:

— Müszülmánok, ifjúságtok

Áfiomát,

Van-é, aki szerelmét nem

Szenvedte át?

Oszmán mögött kucorgóit egy

Táti-szájú,

Csontja zörgő, hangja hörgő,

Szűk dongájú:

Rőt szakálán ritka serte

Kunkorodik,

Előbbre lép, szóra ekkép

Bátorodik:

Legénykorom áfiomos
Szenvedelmét,
Se nem láttam, se hallottam
Szív szerelmét.

— Oszmán-aga! — szól a hodzsa —,
Mid veszett el?

— Szegény szürke állatocskám
Kódorgott el.

— Esztáfrullali — szól a hodzsa —,
Dehogy veszett,
Nem látod a rötszakálút,
Hátad megett?
Kösd kötéltre, kötőfékre,
Úgy vezessed,
Szalma elé, jászol felé,
Ott etessed.

Szószéken a hodzsa

Mecsetbéli ülökére,
Először lép szószékére;
Ünneplőben, ahogy illik,
Szája szóra ekkép nyílik:

— Tudjátok-é, müszülmánok,
Mi mód szállók én hozzátok?
— Dehogy tudjuk — válaszolják.
S hodzsájukat megbámulják.

Már pedig, ha nem tudjátok.
Bamba szátok mért tátjátok? —
Szól és leszáll mímberjéről.
Emeletnyi szószékéről.

Péntek napja süt ki újra.
Szószékébe száll a hodzsa.
Turbánosan, ahogy illik,
Szája megint kérdőt nyílik:

Müszülmánok, halljátok-é.
Mondandómat tudjátok-é?
— Tudjuk, tudjuk — válaszolják,
S mosolyogva megbámulják.

— Ha mindnyájan jól tudjátok,
Mire lestek? Mire vártok? —
Szól és leszáll mimberjéről.
Garádicsos szószékéről.

Megint kisüt péntek napja,
Ismét beszél a bölcshodzsza:
Kaftánosan, ahogy illik,
Szája ravasz szóra nyílik:

— Tudjátok-é, müszülmánok,
Ma mit papol a hodzsátok? —
Jobboldalról: — Hogyne tudnók!
Balfelőlről: Honnan tudnók?

— Ó, masallah — szól a hodzsza.
Széles szájjal mosolyogva:
— Aki tudja, tovább mondja.
S aki hallja, mind megtudja.

Szószéken a hodzsa

Tejes köcsög

Nagy lett a keletje
Hodzsza köcsögének.
Esti ezán után
Frissen fejt tejének.

Megzabálta riska,
Nagyot szikkadt tőgye,
Azóta ha csurrant.
Ha cseppent belőle.

Másfél okka tejért
Jönnek át hozzája.
Nyúl a köcsög után
Riska bölcs hodzsája.

S amint önti belé
Tejét az edénybe,
Hab fehérje helyett
Tiszta víz van benne.

— Mi történt tejjeddel?
Kérdezi a szomszéd;
Ötöl-hatol hodzsánk,
Töri fejét, eszét.

— Most ötlött eszembe,
Valójára jöttem,
Köcsögöm vizéhez
Tejet nem öntöttem.

Timurlenk tükre

Uralkodik angorai
Udvarában,
Vérrel vívott vártornyában.

Hódol neki nyűgét nyögő
Város népe.
Felélénkül félszem képe.

Körülötte láncra, szíjra
Fűzött rabok,
Fejethajtó hodzsák, papok.

Vas féllába dobbantása
Rettenetes,
Szúró szeme döbbenetes.

Hívei közt el-elpihen
Arany trónján,
Borbély babrál rőt szakálán.

Fodorítja kuszán csapzott
Hajfürteit,
Szagosítja szörtincseit.

Ősi szokás: kikent-kifent
Színe elé,
Tükröt tesznek arca elé.

Belebámul s torz képmása
Megláttára,
Könny pereg le orcájára.

Megannyian bánatosan
Siránkoznak,
Keservesen sóhajtoznak.

Legsikongóbb Nászredinnek
Jajongása,
Záport ereszt könny hullása.

Megenyhülnek, csendesülnek
Sorra-rendre,
Csak a hodzsa sír-rí egyre.

— Rút arcomon ha kesergek.
Van rá okom;
Mit bánt téged búbánatom?

Szól Timurlenk s szegzi szemét
Hodzsájára,
Szabad szavú mókására.

Szól a hodzsa: — Egyszer néztél
Fém-tükrödbe,
S könnyek gyűltek szemeidbe.

— Hát én, aki nap-nap után
Látlak mindég,
Hogyne sírnék, hogyne rínék?

Ugorkával állított be

Timurlenkhez ugorkával
 Állított be.
 És a hodzsa tíz aranyat
 Rakott zsebbe.

Másnap megint teli kosár
 Ugorkát hoz,
 Úgy köszönt be vas féllábú
 Rőtszakálhoz.

— Olvassátok össze — így szól —,
 Hányat hozott,
 És a talpán épannyi bot
 Hagyjon nyomot.

Száz ugorka, száz a botja.
 Szegény hodzsát
 Deresére egy-kettőre
 Rá is húzzák.

Ám felénél, ép ötvennél,
 Nyögi, mondja:
 — Másik fele vén basátok
 Lelkét nyomja.

Kérdő szemmel néz rá Timur
Hodzsájára,
Nevetnékes mosoly száll rá
Rőt arcára.

— Ajtónálló öregeddel
Áll az alkunk,
Felerészben őt illeti,
Amit kapunk. —

Könyörtelen Timurlenknek
Rideg szava,
S ötven botját meg is kapta
Az a basa.

Szamara ha tudja

Tavaszi napján.
 Bíborhajnal pirkadatján.
 Masallah,
 Szamarán a hodzsa.

Nap hevében,
 Nyergén el-eldülöngtében.
 Masallah,
 Szunyókál a hodzsa.

S amint ébredt,
 Azt se tudja merre tévedt,
 Masallah.
 Nyergestül a hodzsa.

Ahány földi.
 Mind köszönti, mind megkérdi
 — Masallah.
 Merre felé hodzsa?

— Szamaramtól,
 Az ha tudja, kérdezd attól,
 Masallah —!
 Feleli a hodzsa.

Korán ellen vétett

Ramazán szent fogadalmán.
 Ünnepet ül a müszülmán;
 Zord a nappal, víg az éjjel,
 Imával és böjtöléssel,
 Harminc napok fényessége
 Özönlik el.

Hodzsa bent a medreszében,
 Tilalmak nagy bőségében;
 Igazhívők megdöbbennek.
 Hallatára böjti bűnnek,
 Törvéuytipró, ünneprontó
 Rettenetnek.

Bűne mellől eltuszkolják,
 Szégyenszemre szóra vonják:
 — Tilos italt merészeltél,
 Ramazáni böjtöt szegtél,
 Allah könyve, Korán ellen
 Mért vétettél?

Pityókos a dülöngése.
 Mámoros a hebegése:
 — Birka húsát falatoztam,
 Zsírosától megszomjaztam.
 Ital tüzét itókákkal
 Oltogattam.

Felemás ház

Fele ház a bölcs hodzsáé,
Másik fele Musztafáé;
Marakodnak, ha alkonyat,
Veszekednek, ha virradat.

— Ha eladnám házam felét,
Megvehetnem ép egészét;
Mit nekem egy kunyhó fele,
Minek kasza, ha nincs nyele?

Faluszerte jár a híre,
Mind megkérdi, ahány híve:
— Mért adod el házad részét
Min veszed meg ép egészét?

— Azért adom el lakásom,
Nincsen benne maradásom,
Sok a bajom Musztafával,
Tereferés asszonyával.

— Fele házon ha túlادok,
A sok pénzen, amit kapok,
Megveszem a másik felét,
S megszereztem kaszám nyelét.

Fáj a szeme

Ibrahimnak fáj a szeme,
Por vagy hamu hullott bele.
Of aman.

Kipked fűhöz, kapkod fához.
Fut rohanvást jó hodzsához,
Of aman.

Ibráhimot meghallgatja,
Bölcs tanácsát ingyen adja.
Of aman.

— Tavalý történt, fájt a fogam.
Kaptam magam, kirántottam.
Of aman.

Vaksötét az este

Vaksötét az este,
Pislákol a félhold,
Hodzsza hajlokába
Szegény éhenkórász,
Látatlanul beront.

Fölrriad a hodzsza,
Meglátja a legényt,
Móka szókkal ront rá,
Színlelő haraggal,
Szeppentgeti szegényt.

— Éjjel sötétjében
Mért keresed loppal.
Amit mindhiába
Kutatok én egyre.
Kivilágos nappal?

Diófának árnyékában

Ég a nap tüzetől
 Fűje, fája rétnek,
 Tüzel tűzkorongja
 Messze kéklő égnek;
 Poroszkál a hodzsa
 Szürke szamárkáján,
 Nagyot pihen szeme
 Gyümölcsösök fáján.

Köti szamárkáját
 Magas diófához,
 Simul a kaftánja
 Selyem pázsitjához;
 Látja fönt a nagy fán.
 Apró diók csüngnek.
 Vékony kis indákon
 Nagy tökök dülöngnek.

— Ó, nagy Allah — mondja —,
 Nagy a bölcsességed,
 Ki merné megszólalni
 Örök dicsőséged?
 Ám nem értem, mért nő
 Apró dió nagy fán,
 Mért terem meg nagy tök
 Alacsonyka indán?

Diófának árnyékában

Varjú száll a fára,
 Ágról ágra szökell,
 Koppint gyümölcsére
 Hosszú hegyes csőrrel;
 Héjából a dió,
 Neki a hodzsának.
 Álmodozó bölcsünk
 Kopasz kobakjának.

Felszisszen a bodzsa.
 Szikrákat szór szeme.
 Odakap fejéhez.
 Dagadoz a helye;
 Mélyen gondolkozik
 És magába szállván:
 — Allah dicsértessék —
 Tör ki szava száján.

— Ó, hatalmas Allah,
 Bölcsen cselekedtél.
 Tököt magas fára
 Rá nem növesztettél;
 Mert ha diók helyén
 Tökök nőttek volna.
 Tarkóig tar fejem
 Rég szétrepedt volna.

Napot nem lát

Nászreddinek
Panaszkodik násza.
Nem lát napot
Sohase a háza.

— Hál a réted? —
Kérdezi a liodzsa.
— Virradatra
Tüzi tüzét oda.

— Házikódat
Meleg nap hogy érje,
Cipeltesd el
Napsütéses rétre.

Megszakadna menten

Hátán iszákjával
 Pattan szamarára,
 Tökért, káposztáért.
 Egyéb miegymásért.
 Zöldséges vásárra.

Tökkel, káposztával
 Iszákját megtölti.
 Megöli állatját,
 Am zöldséges zsákját
 Rá nyakára ölti.

— Mért nem teszed terhed
 Rá a szamaradra?
 Azt a nehéz zsákot.
 Zöldséges iszákot
 Mért rakod nyakadra?

— Mert ha megindulna.
 Háta megterhelten.
 Töktől, káposztától.
 Egyéb miegymástól
 Megszakadna menten.

Megszakadna menten

Visszánt ült rá

Rá vánszorog szamarára,
Jobbik helyett ballábával,
S amint baktat, nagyot néznek,
Visszánt ült rá, fejnek háttal.

— Megfordítva ugrottál rá —
Kacagják ki, teli szájjal.

— Helyén való — szól — a helyem,
Tán a szamár, ha áll háttal.

Eszét elvesztette

Mecsetjében ül Nászreddin,
Hírt hoz a sok szomszéd:
— Szegény hodzsánk! Feleséged
Elvesztette eszét.

Feláll a bölcs, eltűnődik.
Homlokán öt ujja;
— Min tűnődői? — kérdik tőle
S keseregnek újra.

— Úgy tudom, hogy hitvesemnek
Esze nem volt soha —
S törí fejét, vajon mijét
Veszíthette oda?

Csucsuj belbel

Éjfél felé, mély álmából
Nagyot riad uracskája,
Hol marokkal, hol szitokkal
Ébresztgeti,
Bosszankodó asszonykája.

— Nem hallod, hogy órák hosszat
Sivalkodik sarjadékod?
Kapt karodba, csucsujgassad,
Felerészben
Tenéked is ivadékod.

Szól a hodzsa: — Felerészem
Tovább is had sivalkodjék,
Te pedig csak belbelgessed
Magzatunknak
Reád eső felerészét.

Kopogtat a kiszmet

Kopogtat a kiszmet
 Hodzsáék házánál,
 Sírdogál a hitves
 Ura kórágánál;
 Bölcsünk haló hangja
 Háreméhez fordul,
 Szól a parancs szava
 Tettetősen zordul:

— Kapd magadra habos-babos
 Viganódat,
 Tuli-piros, ezüstcsíkos
 Salvárodát,
 Tari-tuppoe, arany fodros
 Fejkötődet,
 Cifrán színes, bársony hímes
 Cipellődet.

— Cseresznye-színt hadd rikítson
 Sápadt ajkad,
 Hervadásod hófehérre
 Halványítsad;
 Szemöldököd íve-rajza
 Színesedjék,
 Szemed alja mámorosaán
 Kékesedjék.

— Tél-túl tengő termetedet
Tedd ciprussá,
Színefakult fürteidet
Hullámossá;
Fejed körül fátyol lengjen,
Ígéretes,
Testhez álló selyemöltőd
Igézetes.

— Gazelláé legyen apró
Lépkedésed,
Tedd lengébbé, billegőbbé
Szökellésed;
Arany gurus ragyogjon fel
Homlokodon,
Anyajegyek párosával
Fél arcodon.

— Tán a halál zordon arcú
Angyalának,
Irgalmatlan, könyörtelen
Azráilnak,
Allah igaz jóvoltából
Meg is tetszel,
S énbelyettem, hátba hátba
Téged visz el.

Allah köskje

— Mit papolt a mollá,
Cifra szószékében? —
Kérdi hitvesétől
Rózsás jó kedvében.

— Ahányszor az ajkad
Ajkam megéri,ti,
Édenében Allah
Kösköd megépíti.

— Építsen hát Allah —
Szól a hodzsa halkán
S ajkán hitvesének
Forró csókja csattan.

— Allah a te kösköd
Immár rendbehozta,
Csókolj, hogy a párját
Nékem is had hozza.

— Ejnye — szól az ura
Mi nem jut eszedbe,
Még ha kapsz is kettőt,
Azzal sem éred be.

— Adatnál anyádnak.
Egyet meg apádnak.
Sorra építettél
Ahány ángyikádnak.

— Megsokálná Allah,
A kőműves mester,
Érjük be mi ketten
Azzal az egy köskkel.

Dzsinnek égi szava

Hodzsájához fordul
BúbánatosIhszán.
Túl szeretne adni
Gyászba borult házán.

Égőt sajog szíve,
Fájót nyilai lelke,
Konakjában többé
Se nyugta, se helye.

— Nyíló rózsák négyen
Virultak kertemben,
Négy hitveske kért részt
Égő szerelmemben.

— S jöttek szörnyű dzsinnek,
Megzavarták álmom,
Háremem elhervadt,
Haláluk halálom.

— Értem — int a hodzsa,
Simítván szakálán,
Csalafinta szóval
Egek felé szállván.

Mintha le a földre
Hangok szállanának,
Hodzsa ajakán át,
Dzsinnek szólanának:

— Ihszán új tűzhelyét
El fogjuk kerülni,
Feje fölött napja
Ki fog még derülni.

— Ám elárvult házát
El ne adja másnak,
Csak ha feleséges,
Hűséges barátnak.

Fátyol nélkül

Fátyol lengett arcán,
Látatlanra fedte,
Szegény hodzsa mégis
Feleségül vette.

És csak hárem-házuk
Rejtekes zugában,
Mutatta meg arcát,
Zordon valójában.

— Hodzsa, mikor jönnek
Rokonaid hozzám?
Melyike ha látja,
Fátyol nélkül orcám?

— Valamennyi láthat,
Akár minduntalan.
Csak én ne lássalak
Soha fátyoltalan.

Szubhán Allah

Folyó mentén megy a hodzsa.
 Oldalt ballag felesége;
 — Jobbra térjünk — kéri ura.
 S csak azért is balra fordul
 Makacs asszony mehetnékje.
 Szubhán Allah.

Ám az asszonyt, a makrancost
 Bódítgatja folyam árja,
 És a hodzsa jobbjá mellől
 Nagy hirtelen belemerül
 Zúgó habok mély sodrába.
 Szubhán Allah.

Fut a hodzsa ár ellenbe,
 V isszánt várja az asszonyát;
 — Ne fölfelé, ó te balga —
 Kiáltozzák jobbra-balra
 — Lentről lessed cifra rongyát.
 Szubhán Allah.

— Mélybe merült feleségem
 Tűzzel vízzel fordul szembe;
 Ha sodorja folyam árja,
 Lábat vet és szavát állja:
 Csak azért is víz ellenbe.
 Szubhán Allah.

Hárman a háremben

Hamdi párnája

Búsan áll a bíró előtt,
Sopánkodik szegény Hamdi;
— Nem bírok a hitvesemmel
Drága bodzsa, bölcs efendi.

— Ha nem bírsz a háremmeddel,
Allah Allah,
Érd be egynél kevesebbel.

— Nem élhetek nála nélkül,
Ha lármás is napunk, éjünk,
Mikor immár negyven éve
Közös párnán nyugszik fejünk.

— Vagy megszokod azt a lármát,
Allah Allah,
Vagy otthagyd azt a párnát.

Sír a hodzsa

Elhunyt egy nap Hodzsa apó
 Felesége,
 Hej. nem marta, nem zavarta
 Vesztesége;
 Nyelte, falta főtt piláfját,
 Szörtyögtette szopókáját,
 Egyet-kettőt, búfelejtőt,
 Int és legyint,
 Mindennapi ügyét-baját
 Végzi megint.

Nemsokára kimúlt árva
 Szamárkája,
 Hej rágódik, facsarodik
 Szíve, mája;
 Ímmel-ámmal főtt piláfját,
 Alig szívja szopókáját,
 Mindennapi ügyét-baját
 Abbahagyja,
 Szemefényét, fülcskését
 Siratgatja.

Szomszédjai feddő szókkal
 Szapulgatják,
 Mért kesergi, nyögdecseli
 Állatkáját?

Mért nem ízlik főtt piláfja,
Mért nem szörtyög szopókája?
Mindennapi dolga után
Miért nem lát?
S nem óhajtja, sóhajtgatja
Asszonykáját?

Így szól: — Alig hunyt el jámbor
Feleségem,
Sorra jöttek vigasztalni
Veszteségem;
Ígérettek olyanabbat,
Szépnél szebbet, jónál jobbat;
Ám mióta odaveszett
Szegény szürkém,
Sose jönnek s nem ígérek
Másat fűrgén.

Hamd-ül-illáh

Átpislog a hodzsa
 Bejék udvarára.
 Városa bejének
 Cifra szerájára;
 Ámulja-bámulja
 Ciradás szépségét
 S kérdi feleségét:

— Kedveskedni kéne
 Városunk bejének,
 Had örvendjen egyet
 Kertünk gyümölcsének:
 Mit is vigyek neki,
 Birsalmát vagy fügét?
 Megnyerném a szívét.

Szól az asszony: — Jóval
 Külömb a birsalma.
 Csillogóbb az arany,
 Mint a sárga szalma:
 Birsalmákat inkább,
 Legjavát, legszebbjét, —
 S visz a hodzsa fügét.

Hajlong a bej előtt,
 Vékája kezében,
 Jutalom reménye
 Csillámlik szemében:
 Nyújtja térdet hajtva,
 Át az ajándékát:
 Azt a fügés vékát.

Bosszankodva néz le
 Hitvány kisfügére.
 Sértődő haraggal
 Forni kezd a vére:
 Fogja, egyesével
 Csapja a hodzsára.
 Feje kopaszára.

S valahányszor búbján
 Jó nagyokat koppant.
 És az érett füge
 Lucskosakat loccsant,
 — Já rább, Hamd-ül-illáh
 Szól a szegény hodzsa,
 Buzgón fohászkodva.

Nagyot nevet a bej.
 Kérdezi a hodzsát,
 Egyre-másra miért
 Rója azt a hálát?
 Miért Hamd-iil-illáli
 Minden füge után,
 Amint koppan búbján?

— Mert ha hárememnek
 Szavára hallgatok,
 Mert ha füge helyett
 Birsalmákat hozok,
 Fejem nem fej többé —
 Feleli a hodzsa
 S fájó fejét fogja.

Masallah

Hodzsáéknál masallah, —
 Jaj be jó mód élnek,
 Hol pihennek, hol henyélnek.
 El napestig nevetgélnek.

—Mit kívánnál — masallah, —
 Szívem szerint valót,
 Bánatomban vigasztalót?
 Pedzi anyjuk a móka szót.

— Hogyha dzsinuek masallah.
 Meg is szállanának.
 Verő szemmel bánatanának.
 Kórságokkal sújtanának.

Más se lenne masallah. -
 Kérő kívánságom,
 Ötször egy nap imádságom.
 Minden bajod hozzám álljon.

— Mit kívánnál — masallah, —
 Szíved szerint valót.
 Bánatodban vigasztalót?
 Pedzi anyjuk újfent a szót.

— Kiszmetem ha — masallah, —
Felém közelegne.
Münker-Nekir megjelenne
S Azráil is rám lehelne.

— Más se lenne — masallah, —
Kérő kívánságom,
Ötször egy nap imádságom.
Ami halál, hozzád álljon.

Csókot érzett

Sírót sikít, rívót visít
Háremkéje,
Hodzsa apó hervadozó
Felesége.

Tő-szomszédját, Abdurrahmáut
Kontyon fogja,
Hívja urát, bölcs gazdáját:
— Halljad, hodzsa:

— Fátyolkendő, át nem tetsző,
Lengett rajtam,
S ó igézet, csókott érzett
Égő ajkam.

Szól az ura: — Fátyolkendőd
Ha fölhajtód,
S ó igézet, ha rád nézeti
S látta arcod.

— Csókod soha, se majd, se ma
Nem kívánja,
Igézetét, bűnös bűnét
Hej de bánja.

Rossz útra tért

— Hodzsa — súgja a szomszéd nép, —
Rossz útra tért feleséged,
Faluszerte, szégyenszemre.
Nem egy helyre, ha betéved.
Aman aman.

Felel: — Hogyha feleségem
Mindenfelé el-bekukkan.
Sorát ejti és egy szép nap,
Majd csak hozzám is bebukkan.
Aman, aman.

Gülistán két virágszála

Gülistán két virágszálát,
Hodzsza kémli két rózsáját;
Fehérkéje hamvadozó.
Piroskája hervadozó.

Pompáztatnak tócsa partján.
Tükröződnek hajladozván:
Levélkéken harmat-cseppek
Szivárvány színt gyöngyöztetnek.

— Gül-kertednek rózsapárja.
Szerelmed két virágszála;
Kit áhítoz csókod jobban,
Érző szíved kiért dobban?

— Fehér rózsza ezüst hajnal
Pirkadozó hasadása,
Piros rózsza napszálltának
Hervadozó mosolygása.

— Kerted kettős rózsaszála
Tó vizére rá ha szállna,
Kis csónakunk oldalt dülne,
Két virágod elmerülne,

— Mentő kezét kinek adnál.
Két karodba kit ragadnál?
Fehérkét-e, nyiladozót,
Piroskát-e, hervadozót?

Fehérkének hamvas színe,
Szerelméhez hajlik szíve,
Piroskához szól: — , jól-rosszul.
Valamelyest úgy-e úszol?

Hárman a háremben

Három hitvest háromszorra.
Kerek hármat nőült sorra,
Siráz hármás virágszálát,
Édenkertnek bűvös álmát.

Cirókálják egy urukat,
Harmadrészes hodzsájukat,
Félvilágért egy se adná.
Egymagának ha vallhatná.

— Engem szeress, csak engemet —
Szól az egyik s elmerengett;
Okos hodzsánk aranygyűszűt
Nyom kezébe,
Mélyet pillant hárem hölgye
Kék szemébe.

— Engem szeress, csak engemet —
Szól a másik s ellibbenget;
Ravasz hodzsánk aranygyűrűt
Nyújt át neki,
Ingó-bingó nádtermetét
Ölelgeti.

Engem szerese, csak engemet —
Harmadika így esengett;

Csali hodzsánk aranygyűszűt
Húz ujjára.
Nyomja ajkát hárem-szépe
Ajakára.

— Három rózsát virít kerted.
Ki közöttünk legkedvelted? —
Faggatóznak mind a hárman.
Rózsa-kertjük kioszkjában.

— Akinek egy aranygyűszűt
Ej-valláhi, nyújtott jobbom.
Hármótok közt azt kedvelem,
Ej-billáhi, legforróbban.

Hol a macska?

— Szeretem az olajba főtt
 Főzeléket,
 Rostélyon sült, rizses húsos
 Tölteléket. —
 Szól és küldi háremhölgyét
 Csársi-boltba,
 Másfél okka ürühúsért.
 Miegymásért,
 A bölcs hodzsa.

Siet haza, rendjén nnódján
 Fölaprózza,
 Szezám-maggal fűszerezi.
 Olajozza;
 Aprítékos számlácskáit
 Teletölti
 S ehethékes nyalánksággal
 Mind elkölti.

Mecsetjéből jön a hodzsa
 Estefelé,
 Nagy éhkoppal, sebbel-lobbal
 Háza elé.
 S amint szaglász, így szaporáz
 Hitveskéje:

— Ahány szármánk, falánk macskánk
 Egytől-egyig,
 Mind megette.

Feleségét gyanúperrel figyelgeti,
 Macskáját meg mérőrúdra
 Emelgeti,
 S amint nézi, a neheze
 Másfél okka,
 Annyit nyomott mindenestül
 Az a falánk,
 Nyalánk macska.

Ferde szemmel néz pákosztos
 Asszonyára:
 — Májad hamis, a zúzád is —
 Rivall rája;
 — Mert ha macska, hová lett a
 Másfél okka?
 Hogyha pedig másfél okka,
 Kérdem akkor:
 Hol a macska?

Kaftánjába rúgtak

Nagy a csetepaté
Hodzsa hajlokában.
Csatítgat az asszony.
Dúl-fúl haragjában.

Irhástul a hodzsa.
Amint eleblából,
Rúgnak egyet rajta.
Allah igazából.

Fordul fokról fokra,
Le a szegény ember,
Halkká válik hangja,
Nyikkangatni sem mer.

Szomszédék száz füle
Legott megneszelte.
Százegy kérdésükre
Hodzsánk azt felelte:

— Hárembéliekkel
Kissé hajba kaptam,
Hol kézzel, hol lábbal,
Biz én ricsajt csaptam.

— Hát a garádicson
Vájjon mi dübörgött?
Mi volt, ami rajta
Egyre gurult, görgött?

— Tarka kaftánomba
Rúgtak belé egyet.
Az ha gurulhatott.
Az ha nyekkenhetett.

— Van is egy kaftánnak
Akkora lármája, —
Felelik a hodzsa
Kitérő szavára.

— Ej, mit firtatjátok.
Nem történt más semmi.
Kaftánomban én is
Bent találtam lenni.

Mangál mellett

Mangál mellett üldögélnek.
Felszították melegét.
Móka szókkal mulattatja
Hodzsánk az ő háremét.

Zúzmarás est halvány holdja
Kukkan át az ablakon.
Sugarának rezgő fénye
Játszadozik arcokon.

— Teli holddal mi történik?
Kérdi egyik háreme,
— Sarlóssá ha vékonyodik
Körbemenő pereme?

Mosolyog a csali hodzsa:
Előszedik pókhasát.
Égen ahány apró csillag.
Mind csak abból faragják.

Szamaradon mért adtál túl? —
Kérdi másik hitvese;
— Miért éppen vadászsólymot
Mesél róla a mese?

— Évek óta — szól a hodzsa —
 Mások hátát ültem meg.
 Rajtuk a sor, vállaimon
 Ők is egyet üljenek.

— Hodzsa — mondja harmadikja —.
 Jéggé ha fagy a tenger,
 Úgy-é akkor jeges hallal
 Lakhatik jól sok ember?

— Hogyha pedig tüzet foghat
 S lángba borul a tenger,
 Úgy-é akkor sült halakkal
 Táplálkozik sok ember? —

Mangál mellett bóbiskolnak,
 Elalvóban melege,
 Ninni-t szól az altatódal
 S el-elhalkul háreme.

Münker-Nekir

Hodzsáéknál halk a móka.
Nyúgös lett az agg anyóka;
Borús egy nap ágynak esett,
Zord Azráil rája leett.

Kockavetők, csillagnézők,
Vajakosak, szemigézők,
Mind kutatja kórosságát.
Egy se tudja orvosságát.

Hodzsa apó egy fátihát,
Hálaimát imádkozik,
Allah égi végzésében,
Kiszmetjében megnyugoszik.

Hodzsa néne kórágynál.
Balról, jobbról vigyázvást áll,
Túlsó világ démon-párja
Münker-Nekir borzadálya.

Lesik hangját bűnvallónak.
Kérdik szavát halódónak,
Szálló lelkét vigyázgatják,
Túlfelölre tovább adják.

Hodzsa apó egy fátihát.
 Másodikat imádkozik,
 Allah égi végzésében,
 Kiszmetjében megnyugoszik.

Szól anyóka: — Szegény ember,
 Vájjon hogy lesz, mint lesz veled,
 Urunk Allah, ha eloltja
 Pisláncoló életemet?

— Mi lesz velem — szól a hodzsa.
 Nézvén nagyot, nyelvén egyet,
 — Hogyha Allah el nem oltja
 Pisláncoló életedet?

Hodzsa apó egy fátihát,
 Harmadikat imádkozik.
 Allah égi végzésében,
 Kiszmetjében megnyugoszik.

Paplan kellett

Hűvös est volt, hodzsáéknál
Lepihentek,
Nyugság adó nyoszolyában
Szenderegtek.

Egyszerre csak házuk előtt
Hangoskodnak.
Nagy ricsajjal, szitok zajjal
Marakodnak.

Szól a hodzsa: —Gyűjtsd meg gyorsan
Lámpásunkat;
Had nézem meg, mi zavarja
Nyugalmunkat ?

Mindhiába türtőzteti
Felesége,
Kíváncsivá nőtt a hodzsa
Merészsége.

Takaróját, paplankáját
Előrántja,
S nagy fázósan ráteríti
Derekára.

Hűvös éjben, vak sötétben
 Kibotorkál,
 S óvást lépést, amint csoszog.
 Amint megáll,

Két oldalról megragadják
 Egy-egy karját,
 Derekaról paplankáját
 Lerángatják.

Fogvacogva siet vissza
 Hajlokába,
 Hitvesének így ad számot
 Az a kába:

— Semmiházi zshiványoknak
 Paplan kellett;
 Mihelyt rólam lerántották.
 Megint csend lett.

Paplan kellett

Falu csúfja

Szegény hodzsát Allah
Torzzá teremtette,
Falubelieknek
Legcsúfjává tette.

Nevetik nem egyszer.
Szó nélkül nem állják.
Szegény feleségét
Mód felett sajnálják.

— Pedig — szól a hodzsa —
Őt ha meglátnátok.
Nem a feleségem.
Engem sajnálnátok.

Tűzbogárkák

Esthomályban vajúdóban
 Hodzsánk hites felesége;
 Bábaasszony
 Besikolt a sötétségbe.

— Mécsest gyorsan — s azon nyomban
 Fellobog a lámpás lángja:
 Néz Nászreddin
 S ott nyivákol pöttöm lánya.

Fennen néz szét, kevélyet lép
 S mécsecskéjét amint oltja.
 Bábaasszony
 Bentről megint azt rikoltja:

— Mécsest gyorsan — s azon nyomban
 Fellobog a lámpás lángja:
 Néz Nászreddin
 S nyivákolgat még egy lánya.

Félvést néz szét, aggódvást lép
 S mécsecskéjét amint fújja.
 Bábaasszony
 Ijedt szava sikong újra:

— Bejem hodzsa, hármak apja.
Hová viszed azt a lámpát?
Sebbel-lobbal
Minek oltod el a lángját?

Szól apóka: — Mécsesemnek
Ha fellobban megint lángja.
Sorra jönnek,
Akár egy-egy tűzbogárka.

Világ vége

Három halat fogott,
Hármat egy-kettőre:
Lohol vele haza.
Ínyes etetőre.

Asztalánál hodzsánk
Vár a három halra,
Ám a három helyett
Egy kerül asztalra.

Kettőt lába mellett
Rejteget az asszony,
Amit nem tud ura.
Szinte csupa haszon.

Tányérján a halhoz
Hodzsánk odahajlik,
Susogva kél szava,
Alig-alig hallszik.

— Mit súgsz oda neki? —
Kérdi felesége.
— Megkérdeztem, mikor
Lesz a világ vége?

— Mit felelt szavadra?
— Azt, hogy hárman vannak.
Ketten lábad előtt.
Szűken szoronganak.

— Ő a legkisebbik.
Sokat nem is tudhat.
Lent a két nagyobbik
Talán többet mondhat.

Forró volt a leves

Váltig veszekedtek.
Néha hajba kaptak.
Hodzsáék egymásnak
Nyugtót alig hagytak.

Forró levest tálal
Egy nap az asztalra.
Kínjában a hodzsa
Hadd másszék a falra.

Ám nagy kapkodtában
Egész elfeledte,
És a forró levest
Hirtelen lenyelte.

— Miért — kérdi ura —
Könnyezik a szemed?
Levesedet mohón
Vajon miért nyelted?

— Szegény anyám, apám
Jutott ép eszembe,
Idő előtt tértek
Hideg sírverembe.

Kanalaz a hodzsa.
Baját elfeledte.
És a forró levest
Azonmód lenyelte.

— Hát teneked miért
Könnyezik a szemed?
Levesedet mohón
Vajon miért nyeled?

— Szegény anyád, apád
Jutott ép eszembe;
Miért haltak ők meg,
Te meg szemtől szembe?

Lobbot vetett

Tüzet gerjeszt fázós hodzsánk.
 Vacog ahány foga,
 Odahajlik mangáljához.
 Fújtatóját fogja.

Ám rőzséje, gerjesztője
 Sehogy se vet lobbot,
 Ha fújja, ha birizgálja,
 Tüzet dehogy fogott.

Haragjában háremének
 Fogja fejkötőjét,
 S otthonosan, asszonyosan
 Kötözi be fejét.

Szítja megint a parazsat
 S amint lába dobbant,
 Rőzséje meg gerjesztője
 Lobogóra lobbant.

Felderül a hodzsa arca:
 — Úgy-e megrémültél?
 Feleségem kendőjének
 Csúfosan felültél.

Bimbó fakad

Három hónap alig telt el.

Amióta

Hárem-rózsát ültetett el.

Bimbó nyílik kis kertjében,

Mosolyt virít

Szülőanyja lágy ölében.

Szemet mereszt csepp bimbóra.

Megütődik:

— Mért nem nyílott kilenc óra?

— Hány hónapja, hogy elvettél?

Szól az ura:

— Épen három s enyém lettél.

— Háremeddé mikor lettem?

— Szinte három,

Hogy az eszem elvesztettem.

— Hál a bimbóm régen hordom?

— Az is három,

Jól ha tudod, jól ha mondom.

— Háromszorra vedd a hármat.

Számláld össze,

S kilencedet megtalálhadd.

Néz a hodzsa, szót se kérdez:

— Számoláshoz

És sok máshoz, bezzeg értesz.

Forrás friss vizében

Csesme hideg vizét
Kívánja az asszony,
Loholtatja urát,
Hamarosan hozzon.

Forrás friss vizével
Pohárkája tele,
Jól megnézi elébb,
Úgy áll elő vele.

Szomjas volt a néne,
Jó nagyokat hörpint,
Ám a hodzsa szeme
Meg-meg oda tekint.

— Mi bajod van véle,
Mért kémled meg kétszer? —
Feleli a hodzsa,
Mersszel is, meg félsszel:

— Előszörre benne
Három pondrót láttam,
Másodszorra már csak
Egyet ha találtam.

— Szegény másik kettőt
Vájjon mi baj érte? —
Két szemét a hodzsa,
Majd hogy ki nem nézte.

Bandzsított az asszony

Bandzsított a jámbor hodzsa
 Ferdén néző felesége,
 Ahol egy volt, kettőt látott,
 S menten megnőtt elesége.

Johurtot hoz gondos ura,
 Estebédre tele tállal;
 — Ugye megint kettőt hoztál, —
 És estére egyet tálal.

Ottománján ül a hodzsa,
 Ráriad a vaksi néember:
 — Ülökéden, lábad előtt
 Mit keres egy másik ember?

Észbe kapott a bölcs hodzsa,
 Visszasandít hitvesére,
 Eltűnődik s feleletét
 Nem ereszti hosszú lére:

— Étélünket, italunkat
 Akár mindig duplán láthadd;
 Ám uradra, csakis egyre,
 Ne kettőre tátsd a szádat.

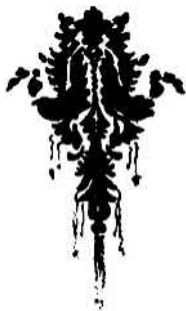
IV.

AZ ÖREG HODZSA

Insallah

Kérdi öreg Ömer,
Gyerekszóra éhes:
— Lehet-e még apa,
Insallah,
Aki már száz éves?

Feleli a hodzsa,
Móka szóra éhes:
— Főkép ha a szomszéd,
Insallah,
Húsz vagy harminc éves.

Hodzsa-sors

— Hogy megy sorod, hodzsa? —
Kérdik az öreget;
Mosolyog Nászreddin,
Nyel is hozzá egyet:
— Ami pénzem, parám,
Gabonában fekszik;
Ami rozsom, búzám,
Dercés lisztben fekszik;
Ami dercés lisztem,
Kenyeremben fekszik;
Ami kenyérem volt,
Gyomromban ha fekszik.

Alamizsnát kérnek

Szegény Nászreddintől
Kérnek alamizsnát,
Kis darab kenyérékét,
Akár egy falatkát.

Szól az öreg hodzsa:
— Kaphatsz alamizsnát.
Hogyha elébb te adsz,
Ha csak egy falatkát.

Kádir-Nádir

Hajba kaptak, perben álltak,
 Igazukért szembeszálltak.
 Összevesztek a vásáron,
 Nem békéitek semmi áron.
 Kádir-aga fügét árult,
 Nádir-aga azt vásárolt.

Lohol Kádir vén hodzsához,
 Aksehir bölcs bírójához,
 Panaszolja veszteségét,
 Ebül veszett friss fügéjét.
 — Mondjad, hodzsa, nincs igazam
 — Allah látja, igazad van.

Másnap Nádir a hodzsánál,
 Aksehir bölcs¹ bírójánál,
 Panaszolja ő is kárát,
 Veszendőbe guruskáját.
 — Mondjad hodzsa, nincs igazam
 — Allah látja, igazad van.

Lesben állott hodzsa néne,
 Megfigyelte felesége.
 — Balga bíró, hogy adhattad
 Mindkét félnek igazukat?
 Szól a hodzsa szép nyugodtan:
 — Tenéked is igazad van.

Hasszán kazánkája

Kéri Hüsszejn tőszomszédját, Hasszánt,
 Adjon neki kölcsönkép egy kazánt;
 Kérő szóra nyomban át is adja,
 Alig egy nap s máris visszakapja.
 Bele nézeg Hasszán az üstjébe,
 Csepp kazánkát pillant meg ölébe.
 — Kazánomba vájjon mikép került?
 — Allah úgyse, üstöd kis kazánt szült.
 Örül Hasszán apró újszülöttnek,
 Égből cseppent, csodamódra jöttek.

Hetek múltán megint kéri Hasszánt,
 Adjon neki kölcsönkép egy kazánt;
 Kérő szóra legott át is adja,
 S várton várja, majd csak visszakapja.
 Ám elmúlik jó néhány nap, több hét,
 Átszól egy nap szülő-kazánjáért.
 — Allah óvja éltes életedet,
 Csepp kazánkád anyja kiszzenvedett;
 Árván maradt apródad szülöttje,
 Égből cseppent, csodamódra jöttje.

Perrel támad két szomszéd egymásnak,
 Hodzsa előtt hajlonganak másnap,
 Csókra fogják kaftánjának szélét,
 Lesvén lesik ítélete élet.

És hol Hasszán követel egy kazánt
És hol Hüsszejn szaporítja szavát.
Hodzsa arca Hasszán felé zordul,
Móka-szava furfangosra fordul:
— Ha elhitted, hogy egy kazán szülhet,
Akkor akár meg is idvezülhet.

Nesze semmi, Számih

Hodzsa előtt ülőkéznek,
Semmiségért szembe néznek;
Vádol váltig csalfa Számih,
Szabadkozik szegény Lámi.

Számih önti panasz-szavát:
— Hátán Lámi cipelget fát
S útján amint báméskodik,
Botlik egyet, elvágódik.

— Gurul Lámi, gurul fája,
Minden íze, porcikája;
Talpra karom lendíti fel,
Fáját markom segíti fel.

— Mivel rovod le a hálád?
— Semmivel — szól s vonja villát;
— Add elő hát azt a semmit! —
Lámi nevet s nem ad semmit.

Kémli hodzsa Számih hangját,
Figyelgeti pór furfangját;
— Igazad van — mondja végül —,
Tapodtat se semmid nélkül.

— Nézz rá selyme« dívánomra,
Hadd vezessen selyme nyomra,
Emeld meg és vedd szemügyre,
Mi van selyme alá gyűrve?

Csak emeli Számih aga,
Nyúlkál jobbra, babrál balra,
Keresgéli, meg nem leli;
— Sehol semmi — azt feleli.

— Fogd a semmit, jól ragadd meg,
Igazadat találtad meg,
Rakd zsebedbe, vihedd haza,
Fáradoztál, itt a haszna.

Mekka felé fordul

Fürdik a folyóban
Falubeli Jahja,
Kaftánját, salvárját
Egy rakásra rakja.

Mekka felé fordul
Illő alázattal,
Biszmilláhit mormol
Hívó áhítattal.

S amint kezét, karját
Allah felé tárja,
Eltűnik a partról
Kaftánja, salvárja.

Szalad a hodzsához.
Elkesergi kárát,
Könyörögve kéri
Istene« imáját.

Félszemét behúnyja.
Koránját kinyitja,
Megtudja belőle
Mi az ügye nyitja:

— Sose arra fordulj,
Merre Mekkád sejted,
Mindig arrafelé,
Hová ruhád rejted.

Hegyezgette fülét

Odaveszett szőrén-szálán,
Szamárkája vén hodzsánknak.
Panaszolja búját-baját,
Veszteségét, mély bánatát
Faluszerte fünek-fának.

Rásandít a tanítványa:
— Láttam minap állatocskád,
Falu alján, mezőnk mellett,
Majorosban móllá kellett,
Szamaradat annak fogták.

Mosolyog az öreg hodzsa:
— Véges elmém rég pedzette,
Amikor még tanultál volt,
Bölcs fülesem feléd hajolt
S fülét egyre hegyezgette.

Baksis

Hantámban a hodzsa
Kuporodik árván.
Lebzsél a sok szolgál,
Vendégekre várván.

Törlőt dobnak rája,
Fürdőruha rongyát,
És csak ímmel-ámmal
Fürösztik a szolgálak.

Dolga végeztével
Indul az uccára.
Nagy ezüstpénzt, baksist
Csúsztat a tálcára.

Ámul a sok szolgál,
Ujjongnak a pénznek,
Boldog kapzsisággal,
Sandán összenéznek.

Rövid idő múltán
Újra ott kucorog,
Ahány fürdőszolga.
Körülötte forog.

Gyúrják, szappanozzák,
Agyongyömöszölik,
Ezüst pénzes vendég
Helyét alig lelik.

Dolga végeztével
Indul az uccára,
Apró rézpénzt, baksist
Csúsztat a tálcára.

Bámész szemmel néznek,
Nem értik meg okát,
Kelletlenül szóvá
Teszik ajándokát.

Végignéz a hodzsa
Szája-táti népen,
Magyarázza két szín
Jutalmát ekképen:

— Minap fürdőjéért
Mai baksist adtam,
Minapi ezüstért
Mai fürdőt kaptam.

Muftit várnak

Muftit várnak falu mentén,
Egybegyűlnek közeledtén.

— Ki fogadja szelám-szóval.
Ki köszönti hüvel-hóval?

— Senki más, csak a vén hodzsa,
Ő ha tudja, mi a módja.

Útnak indul ormótlanul,
Ruha rajta dímatlanul.

Ragyás arca egy borosta,
Jó pár napja meg se mosta.

Odalép a mufti elé,
Laposakat pislog felé.

Mufti ránéz, megütődik,
Hodzsa hajlong, le a földig.

— Nincs tán ember tifelétek,
Elém ép hogy őt küldtétek?

Végignéz a hodzsa magán,
Kél a móka bölcs ajakán:

— Allah embert csak ahhoz küld,
Akit anyja embernek szült.

Öreg ecet

Szomszéd házikóban
Fatma nagybeteg lett,
Kórságára negyven
Éves ecet kellett.

Vén csont Nászreddinnek
Mevolt az ecetje,
Ám senkinek soha
Nem csurgott a cseppje.

— Mért nem akarsz adni
Öreg ecetedből?
Abból a rejtekes
Negyven évesedből?

— Hogyha fünek-fának
Osztogattam volna;
Negyvenedik évét
Elérte-é volna?

Já-hú dervis

Hunyó nap tűzbíborában.
 Ül a hodzsza emeletes
 Otthonában.

Szörtyögteti nárgiléját
 S odafentről úgy tekint ki,
 Ablakán át.

Lent a kapu félfájánál
 Hosszú kucsmás, tarka subás
 Egy dervis áll.

Fel-felpislog a hodzsához,
 Szemforgató dervis módra
 Így kiáltoz:

— Szállj le, já-hú, egy-két szóra,
 Hadd forduljon hitvány sorsom
 Rosszról jóra.

Lefelé száll hodzsza apó,
 Megkérdezi, mi fán terem
 Az a két szó?

— Já-hú, hodzsza, nincsen pénzem,
 Tövig üres ahány zsebem,
 Szótt erszényem.

Félszem néz rá, fejével int:
— Jöjj utánam — és odafent
Egyet legyint:

— Já-hú dervis — szól halk hangon —,
Erszényemben nincsen pénzem,
Allah adjon.

Rőt szamárka

Hodzsza hajtja szamárkáját.
 S amint rója rögös útját,
 Két legényke lép nyomába,
 S köd előtte, köd utána,
 Szamárkája rőt fejről
 Lecsúsztatják kötőfékét,
 Helyébe meg loppal-móddal
 Bebújtatnak egy legénykét,
 Legénykének suta fejét;
 A másik meg szamarastul,
 Eleblából istrángostul.

Hodzsánk hátratekint egyet,
 Sihedert lát szamár helyett;
 — Én volnék a rőt szamárkád —
 Nyitja tréfaszóra száját.
 — Szülém ellen bűnbe estem,
 Községünknek csúfja lettem,
 Apám uram elátkozott,
 Rőt szamárrá imádkozott.
 Addig vettek, addig adtak,
 Míg csak hozzád nem juttattak.
 Amint egy nap botorkálunk
 S hol pihenünk, hol megállunk.
 Kinyitom a két szemem, szám,

Ím előttem apám, anyám;
 Megismertek, sajnálkoztak.
 Ismét visszaimádkoztak.

— Való a szód — szól a hodzsa,
 Tréfán, mókán mosolyogva.

— Kurta-furcsa volt az eset,
 S ép énvelem, hogy megesett. —

Elindulnak szép kettesben.

Mind a ketten csali lesben.

Amint figyel balra, jobbra,

Hol előlre, hol hátulra,

Hát a szamár ott rúgkapál

Faluvégi megállónál.

S ha már móka, legyen végig,

Odalép legközeléig,

Felé hajlik s szőrmentibe,

Azt sugdossa rőt fülébe:

— Úgy-e megint bűnbe estél,

Ismét világ csúfja lettél?

Szüléd újra elátkozott,

Rőt szamárrá imádkozott? —

Szól és kacsint hoppon maradt

Két legényre,

Kólint egyet szamarának

Rőt fejére.

Ötödszörre

Három férjet földelt már el
Öreg anyó,
Negyedikül állt kötélnek
Hodzsa apó.

Ággyá esett, nagybeteg lett
Komor egy nap,
Félt az asszony, hátha ura
Fűbe harap.

Sóhajtozik: — Se nappalom,
Se éjjelem,
Hogyha meghalsz, kire marad
Árva fejem?

Mosolyog a jámbor hodzsa,
S így évődik:
— Négyünk után majd csak akad
Egy ötödik.

Rumisztáni zarándokok

Rumisztáni zarándokok
Mind a hárman,
Lebzsélhetnek Alaeddin
Udvarában.

— Allah szóra, igaz hitre
Térjete át; —
Hallatja a hatalmas kán
Szíve vágyát.

— Bölcséitek hármas szónkra
Ha felelnek,
Fejet hajtunk igazhívő
Hiteteknek.

Messze földön ahány hodzsa,
Ahány móllá,
Alaeddin maga elé
Parancsolja.

Ám a három fogas kérdést
Nem fejtik meg,
Csak a hodzsa, bölcs Nászreddin
Értheti meg.

Rumisztáni zarándokok

Szamarastul a kán előtt
Megjelenik,
Zarándokok háрма elé
Tessékelik.

— Mutasd — mondják — Allah földje
Legközepét; —
S megmutatja szamarának
Ujja hegyét.

— Nem hiszem el — szól az egyik,
Köhint egyet.
— Ha nem hiszed, mérőkéddel
Megmérheted.

— Hány csillag van fent az égen? —
Mond a másik;
— Szamaramon ahány szőrszál
Legbúbjáig.

— Nem hiszem — szól a második,
Köhint egyet.
— Szedd ki minden egyes szálát.
Ügy nézzed meg.

Harmadika: — Hány a szála
Szakálamnak?

— Farkán éppen annyi szőre
Szamaramnak.

— Nem hiszem el — szól és hebeg
Ötöt-hatot.

— Ha nem hiszed, akár meg is
Számlálhatod.

— Tépdesük ki szakáladat,
Szál-szál után,
Szamaramnak szőrszálaít
Egymásután.

— Megszámláljuk, megtaláljuk
Igazunkat,
Dicsőítjük Allah után
Prófétánkat.

Zarándokok voltak eddig
Mind a hárman,
Hodzsák lettek Alaeddin
Udvarában.

Nárgilézik az öreg

Nárgilézik Nászreddin
Hervatag kertjében,
Kávés findzsát szorongat
Reszketeg kezében.

Elmélázik múltakon,
Eltűnt ifjúságán,
Derűs nyugság csillan át
Szeme borongásán.

— Most is annyi ép erőm,
Mint legénykoromban —
Hunyorítgat a hodzsa
S magyarázza nyomban:

— Mázsás követ akkor se
Tudtam megforgatni,
Mázsás terhet mostan se
Bírok megmozgatni.

Selyem a kaftánja

Mecsetjéből indul útnak
 Hazafelé,
 Odaér egy lakzis cécó
 Háza elé;
 Fel-felharsan ricsajozó
 Vigadalom,
 Hajrázgat a hejehujás
 Lakodalom.

Szegény hodzsánk szedett-vedett,
 Ütött-kopott,
 Nyútt kaftánján mást se látsz, mint
 Tarka foltot;
 Úgy állít be zenebonás,
 Lakzis házba,
 Eszem-iszom, dínom-dánom
 Lakomára.

Ám a hodzsát, rongy ruháját
 Meg se látják,
 Szegény fejét, lebernyegét
 Lefitymálják;
 Merhabával, szelám-azóval
 Nem köszöntik,
 Hosszú asztal hátuljára
 Ha ültetik.

Gondol egyet s hazafelé
Baktatott el,
Észrevétlen, úgy ahogy jött
Oldalgott el.

Felölti magára
Színselyem kaftánját,
Fejére illeszti
Bársonyos turbánját,
Úgy tér megint vissza
Vidámság zajába,
Lakzis multságba,
Lakodalmas házba.

Merhabával, szelám-szóval
Köszöntgetik,
Asztalfőre, elejére
Tessékelik,
Tuli-finom falatokkal
Kínálgatják,
Szíves szókkal, mézzel-mázzal
Traktálgatják.

Talpra pattan, végigtekint
Vendégeken,
Bosszankodik mézes-mázos
Beszédeken;
Megemeli kaftánjának
Zöldszín szélét,

Meglibbenti turbánjának
Zöld szegélyét;
Belémártogatja
Mézédes helvába,
Belékóstoltatja
Olajos lokmába,
S így szól szava indulatja.
Igaz énjét így mutatja:

— Nesze, drágám, kis kaftánkám,
Szép turbánom, aranyoskám,
Egyetek és lakjatok jól,
Mert a gazda dús falatja,
Tál-piláfja, méz-helvája.
Friss kávéja, nárgiléja
Nem nekem, de tinéktek szól.

Senki a mecsetben

Odafent a mináréról
 Hangzik Il-alláhja,
 Odalent a mecset körül
 Hívő népe várja.

Agák, bejek összesúgnak,
 Mosolyra kél szájuk,
 Amint öreg bodzsa apó
 Lecsoszog hozzájuk.

— Szelámin-alejküm — mondja
 A kóráni szókat,
 Ám szavára, szelámjára
 Nem hall viszonzókat.

Körülnéz és mintha szeme
 Egy lelket se látna,
 A mecsetben, se kinn se benn,
 Egy hívő se állna.

— Imádkozni — szól félhalkan —
 Nem jött ma el senki, —
 Kapja magát és ahogy jött,
 Azon módon ment ki.

Lá-iláhi

Szól a hodzsa: — Allah
 Bölcsen cselekedte,
 Szárnyas nagy tevét,
 — Lá-iláhi-ill-Allah —
 Meg nem teremtette.

— Ha Allah a teve
 Szárnyát nagyra méri,
 Igazhívők lelkét
 — Lá-iláhi-ill-Allah —
 Vájjon mi haj éri?

— Hisz ha szárnyaival
 Szállna házatokra,
 Élő embereket,
 — Lá-iláhi-ill-Allah —
 Lapítana holtra.

Lá-iláhi

Teszpih-olvásóját

Teszpih-olvasóját
 Hodzsánk elvesztette,
 Háza zegét-zugát
 Legott tüvé tette.

Keresi, kutatja,
 S leszálltán a napnak,
 Rohan hajlokából
 Ki az alkonyatnak.

— Mit keresel, hodzsa,
 Napest sötétjében?

— Olvasóm veszett el
 Házam belsejében.

— Ha bent veszett oda,
 Mit keresed kintről?

— Láthadd — szól a hodzsa —,
 Vaksötét van bentről.

Végítélet napján

Rohan a hodzsához
Községe két nagyja:
— Tudod-é, hogy holnap
Végítélet napja?

— Vedd elő báránycád,
Áldozd fel Alláhnak,
Hadd örüljünk éltünk
Utolsó napjának.

S jönnek sorra, rendre,
Ahány barát, szomszéd,
Hozzák a holnapnak
Enyészetes hírét.

Gyanút fog az öreg,
Szava ötöl-hatol,
Báránycáját adja
Oda áldozatul.

Viszik ki a rétre,
Parázstüzet raknak,
Béget a báránycá,
Mulatságot csapnak.

Forrót tüzel a nap,
Pőrére vetkőznek,
Rét alján egy patak,
Hősében hűtőznek.

Hodzsánk a sok kaftánt
Mind nyalábra kapja,
Biszmilláhit mormol,
Be a tűzbe dobja.

Amint visszatérnek,
Eláll szemük-szájuk,
Nagy garral, haraggal
Kérik a kaftánjuk.

— Minek nektek kaftán? —
Mosolyog a hodzsa,
— Nap virradtán úgyis
Végítélet napja.

Gyászba borult

Hárem-hajlokának
Rejtett ékessége,
Elhunyt a hodzsának
Féltett felesége.

Tódul rokon, szomszéd,
Sírnak, keseregnek,
Allah irgalmáért
Esdőn esengenek.

Megunja a hodzsa
Gyászba borult házát;
Baján bánkódóknak
Így enyhíti gyászát:

— Sose búsuljatok
Szívetek szakadtán;
Hitvesemtől úgyis
Válni szándékoztam.

Utolsót sóhajtott

Hívatja a hodzsa
Falva öregjeit,
Lesi, számon tartja
Lepergő perceit.

Nevetgélve jönnek,
Mosolyogva kérdik:
— Hányadszorra készülsz
Fel a magas édig?

— Vagy elcsatangoltam,
Azráil ha megjött,
Vagy elszenderültem,
Ajtómon ha zörgött.

— Orrom előtt tesz-vesz,
Hallom a hívó szót; —
Amin-t mond az ajka,
Hunyorít utolsót.

JEGYZETEK

— A kötetben előforduló *török* és *arab* kifejezések magyarázata. —

Aga, az írni, olvasni nem tudó török parasztot illeti meg, a magyar gazduramnak felel meg.

Aksehir, kisázsiai török város, a *hodzsa* állítólagos születése helye.

Alaeddin, egy szeldzsuk (török) fejedelem neve.

Allah, Isten, *Allah kerim* Isten kegyelmes, *Allah-ü-ekber* Isten hatalmas.

Aman, ó, jaj, kegyelem; *aman aman*, ó jaj, ugyan.

Amin, az *ámen* arab megfelelője.

Azráil, a halál angyala.

Bajazid, török szultán, meghalt 1403-ban, a *hodzsa* állítólagos kortársa.

Bájrám, ünnep, ünnepnap.

Baksis, ajándék, borraivaló.

Basa, I. *Pasa*.

Bej, fejedelem, úr, pasa fia.

Bekcsi, éjjeli őr.

Billáhi, Istenemre, Alláhra mondom.

Biszmilláh, Allah nevében.

Brussza, kisázsiai török város, egykori székhely.

Bülbül, fülemüle.

Csársi, közpiac, elárusítóhely.

Csesme, forrás.

Dervis, mohamedán barát, szerzetes.

Dev, mesebeli ördög.

Dzsámi, nagyobb mohamedán templom.

Dzsinn, szellem, démon.

Efendi, úr, az írástudókat megillető cím.

Ejvalláhi, Alláhra mondom, hogy úgy van.

Esztáfrullah, Isten ments! *Allah* őrizz!

- Ezán*, imádságra való hívás, 1. *müezzin*.
Fatiha, megnyitó imádság, a Korán első imája, hálaíma.
Gázéi, szerelmi dal.
Gukkuru-guk, a kakas hangjának utánzása, kukurikú.
Gurus, török pénzegység, 40 fillérnek felel meg.
GUI, rózsa.
Gülistán, rózsáskert, rózsaliget.
Hamum, török fürdő.
Hamd-iil-illáh, *Allah* dicsértessék.
Hárem, török női lakosztály, feleség.
Helva, édes tészta, édesség.
Hodzsa, mester, tanító, pap, bíró.
Hosaj, gyümölcsle, édes ital.
Húri, a paradicsom nimfája.
Imám, aki a mecsetben clóimádkozik.
Insallah, ha Allah is úgy akarja, remélhetőleg.
Iszlám, mohamedán vallás, igazhívő.
Já, óh; já rább, ó isten; *já-hú*, ő ő, vagyis Allah.
Jádesz, zálogosdi játék, amelyben ki kell valamit találni.
Jediktde, magyarul Héttorony, Sztambul egyik negyede.
Johurt, oltóval készített savanyú tej.
Kádi, bíró, községi elöljáró.
Kadin, asszony, úrinő, dáma.
Kaftán, hosszú felöltő, papi ruha.
Kán, fejedelem, szultán.
Karaván-szeráj, karavánok megszállóhelye.
Kiszmet, végzet, sors, szerencse.
Konak, palotaszzerű épület, kastély.
Karán, a mohamedánok szent könyve, mely az igazhívők tanait foglalja magában.
Kösk, helyesebb neve a *kioszk* szónak.
Lá-iláhi, teljesebben *Lá-iláhi ill-allah*, nincs más isten, mint *Allah*.
Lokma, édes, gömbölyded sütemény.

Mongol, szénszerpenyő, amelyen égő parázs pótolja a kályhát.

Masallah, amit isten akar, a csodálkozás és tetszés kifejezése, pompás, derék dolog.

Mecset, kisebb mohamedán templom.

Medresze, iskola, ahol egyházi tárgyakat tanítanak.

Mekka, az iszlám világ búcsújáró, szent városa. Arccal *Mekka* felé fordulva imádkoznak.

Merhaba, köszöntő szó: Isten hozott, légy üdvöz!

Mimber, a *dzsámikban* és *mecsetekben* lévő szószék.

Minőre, a *dzsámik* és *mecsetek* mellett lévő torony, amelynek erkélyéről hívja imára a *müezzin*, naponként ötször, a hívőket.

Mohammed, az *igazhívők* prófétája; *Mohammed* *reszü ullah*, *Mohammed Allah* küldötte.

Mollá, egyházfi, törvénytudó, fiatal *hodzsa*.

Mubárek, áldott, szent.

Müezzin, aki a *mináréről* imára szólítja a hívőket.

Mufti, törvénytudó, egyházfi, törvényalkotó.

Münker és *Nekir*, a halál két démona, akik a haldoklót kihallgatják.

Müszümán, igazhívő, *iszlám* hitet valló.

Nárgile, vízipipa, amelynek palackjából, vízen át szívják a füstöt.

Ninni, altatódal, ének.

Odalizk, főképp a szultáni palotában lévő rableányok, a szultán-asszonyok kiszolgálói.

Of, óh; of aman, ó jaj.

Okka, súlymérő, három fontnak, illetve mai négy liternek felel meg.

Padisa, az igazhívők világi és egyházi uralkodója.

Para, a legkisebb török pénzegység; egy *gurusban* negyven *para* van.

Pasa, a legnagyobb polgári és katonai méltóságok egyike, a hódoltság idejében *basának* ejtették ki.

Piászter, török pénzegység, a *gurus* levántei neve.

Piláf, főtt rizsétel, török nemzeti eledel.

Ramazán, a mohamedán évszámítás kilencedik hónapja, böjti hónap.

Sah, az igazhívők, újabban a perzsák uralkodója.

Salvár, bő bngyógó, férfiak és nők egyaránt hordják.

Serbet, üdítő, édes gyümölcsital.

Siráx, perzsa tartomány neve, rózsáiról híres.

Szadaka, alamizsna, kegyes adomány.

Szárma, szőlő vagy káposztalevél tölteléke.

Szelám, üdvözlés, köszöntés; *szelám-alejküm*, béke ve-
letek.

Szezám, fűszer, szeszám-mag.

Szofta, medresze növendéke, egyházi ismeretek hallga-
tója.

Szubhán·Allah, Allah dicsértessék (indulatszó).

Szultán, uralkodó, a *padisa* feleségeit is e cím illeti meg.

Teszpih, kilencvenkilenc szemből (Allah 99 tulajdonsága)
álló iszlám olvasó.

Timurlenk, a mongol világhódító neve, meghalt 1405-ben.
a *hodzsa* állítólagos kortársa.

Turbán, a hodzsák, szentéletű mohamedánok fejviselete.

Üszküdür, a török főváros kisázsiai negyedének neve,
Szkutari.

Valláhi (esküforma), *Allahra* mondom, *Allah* úgy se-
géljen.

TARTALOM-MUTATÓ:

	Oldal
Bevezető -----	5
Előhang-----	9
A hodzsa -----	11

I. AZ IFJÚ HODZSA

Álmod látott -----	15
Szadaka -----	16
Üvölt a kutyája -----	17
Kacsa-levest habzsol -----	18
Odaliszk -----	11
Hová viszik szegényt? -----	20
Szofta lakomája (képpel) -----	21
Gukkuru-guk -----	24
Ramazán hónapján-----	25
Házat épít -----	27
Nyarat-szaka-----	28
Dzsámi udvarából -----	29
Vakot visz a softa (képpel)-----	30
Bajazid a szultán -----	32
Datolyának magva -----	33
Fösvény lélek-----	34
Mind az öt ujjával-----	35
Jádesz-játék -----	36
Mézből mérget -----	37
Miisziilmánék padisája -----	39
Kilenc ezüst para-----	40
Ajse asszony-----	41
Pasa rétje -----	42

II. A FÉRFI HODZSA

Allah kerim -----	45
Bájrám-birka -----	46
Ajándék nyúl -----	47
Almát hajkurássza (képpel)-----	50
Haragszik a hodzsa -----	51
Nagymosáskor-----	54
Nyargalász a hodzsa -----	55
Felordít a számár -----	56
Gondolata támad -----	57
Ciprus lombja alá -----	58
Brussza bazárjában-----	59
Gyanú-perrel él a hodzsa-----	61
Imáméknál -----	62
Odalett a serbet -----	63
Dilinós a hodzsa (képpel)-----	64
Jedikule káposztája -----	66
Üszküdari szofta-----	67
Szavát állja -----	69
Hozómból él -----	70
Medreszéből -----	71
Porrá égett-----	72
Szultán ajándéka-----	73
Nyelve nagyot botlott-----	75
Pityókos a hodzsa-----	76
Péntek napján-----	77
Szószéken a hodzsa (képpel) -----	79
Tejes köcsög-----	82
Timurlenk tükre -----	83
Ugorkával állított be-----	85
Szamara ha tudja -----	87
Korán ellen vétett-----	88
Felemás ház -----	89
Fáj a szeme-----	90
Vaksötét az este -----	91
Napot nem lát -----	95
Diófának árnyékában (képpel)-----	92

Megszakadna menten (képpel) -----	96
Visszánt ült rá-----	98

III. A HODZSA ÉS A HÁREME

Eszét elvesztette-----	101
Csucsuj belbel -----	102
Kopogtat a kiszmet-----	103
Allah köskje-----	105
Dzsinnek égi szava-----	107
Fátyol nélkül -----	109
Szubhán Allah -----	110
Hamdi párnája -----	112
Sír a bodzsa -----	113
Hamd-iil-illáh-----	115
Masallah -----	117
Csókot érzett -----	119
Rossz útra tért -----	120
Gülistán két virágszála -----	121
Hárman a háremben (képpel) -----	123
Hol a macska? — -----	125
Kaftánjába rúgtak -----	127
Mangál mellett-----	129
Münker-Nekir-----	131
Paplan kellett (képpel)-----	133
Falu csúfja -----	136
Tűzbogárkák -----	137
Világ vége-----	139
Forró volt a leves-----	141
Lobbot vetett-----	143
Bimbó fakad -----	144
Forrás friss vizében — -----	145
Bandzsított az asszony-----	146

IV. AZ ÖREG HODZSA

Insallah -----	149
Hodzsa-sors -----	150

Alamizsnát kérnek -----	151
Kádir-Nádir -----	152
Hasszán kazánkája -----	153
Nesze semmi, Számih -----	155
Mekka felé fordul -----	157
Hegyezte fülét-----	158
Baksis -----	159
Muftit várnak -----	161
Öreg ecet -----	162
Já-hú dervis -----	163
Rőt szamárka-----	165
ötödszörré -----	167
Rumisztáni zarándokok (képpel)-----	168
Nárgilézik az öreg-----	172
Selyem a kaftánja (képpel)-----	173
Senki a mecsetben-----	177
Lá-iláhi (képpel)-----	178
Teszpih-olvasóját-----	180
Végítélet napján -----	181
Gyászba borult-----	183
Utolsót sóhajtott -----	184
Jegyzetek -----	185

